

Arbetsmiljöverket

Osund konkurrens

Lantbruksmässa: Borgeby Fältdagar 2017

Innehåll

- Om undersökningen
  - Bakgrund och syfte
  - Genomförande
- Resultat
  - Beställare/Upphandlare
  - Anbudsgivare/Arbetsgivare
  - Arbetstagare
- Slutsats
- Bilaga: Öppna svar i Word

Om undersökningen

Bakgrund och syfte

- Regeringen har uppdragit åt Arbetsmiljöverket att under 2015-2018 stärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljölagen för att få konkurrensfördelar. För att ta reda på intressenternas vilja och förmåga att medverka för hållbart och sunt arbetsliv behöver Arbetsmiljöverket därför delta i olika sammanhang såsom vid olika mässor, seminarier etc. Syftet med denna undersökning är att ta reda på attityder och beteende inom svenskt lantbruk.

Genomförande

- Målgruppen är deltagare på Lantbruksmässan på Borgeby Fältdagar juni 2017. Tre målgrupper ingår:
  - Beställare/Upphandlare
  - Anbudsgivare/Arbetsgivare
  - Arbetstagare
- Metoden för genomförandet var intervjuer via surfplattor som delades ut till deltagare under Borgeby Fältdagar. Totalt genomfördes 97 intervjuer fördelade efter 40 upphandlare, 31 anbudsgivare och 26 arbetstagare.
- Undersökningen genomfördes 28-29 juni 2017.

Övrigt

- Öppna svar redovisas i sin helhet per avgivet svar i Word.
- Diagrammen visar andelar av dem som besvarat respektive påstående. Avrundningar kan göra att resultatet inte alltid summerar till 100 procent.

Resultat – Beställare/Upplhandlare

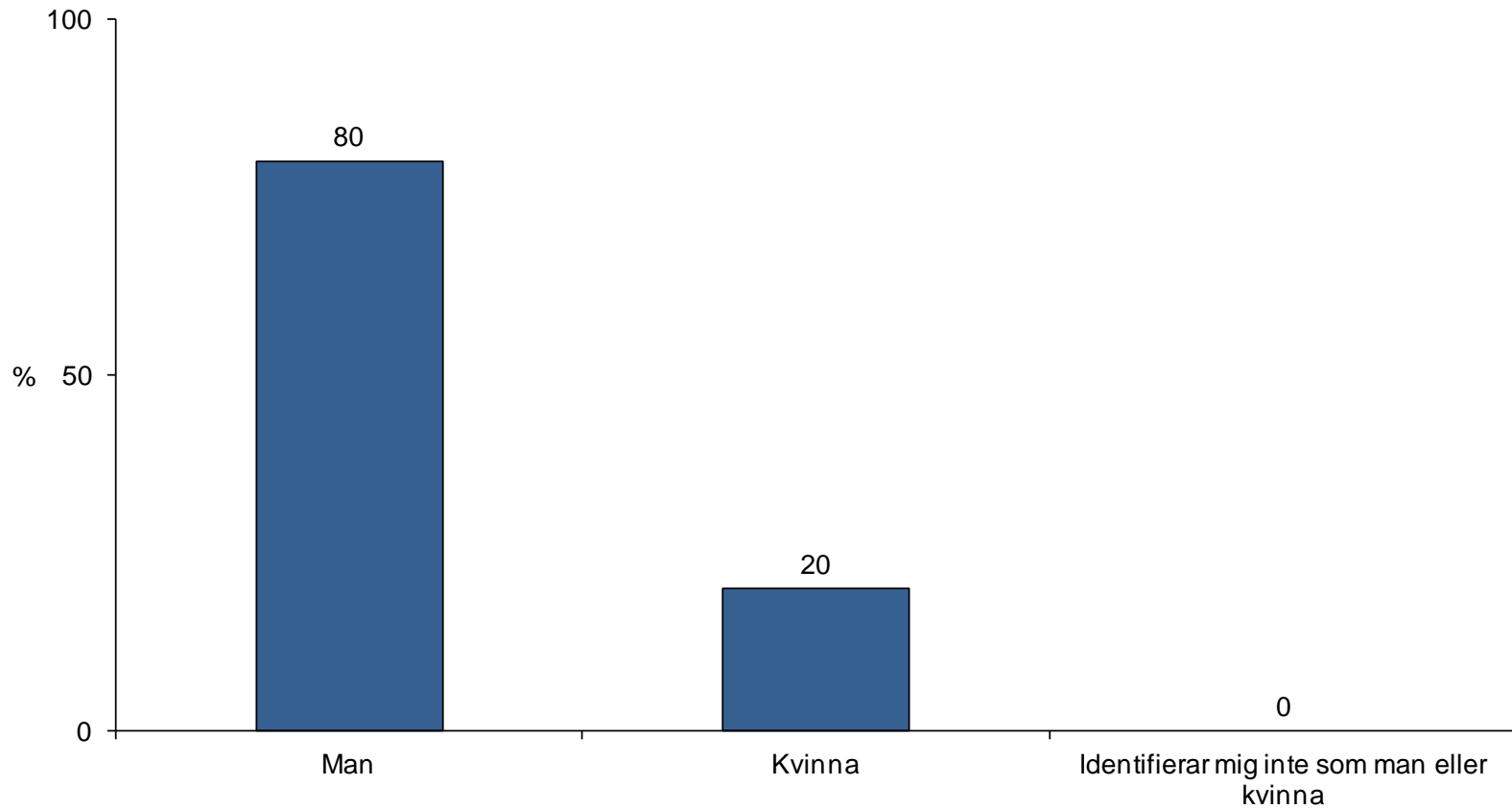
Resultat – Om respondenten

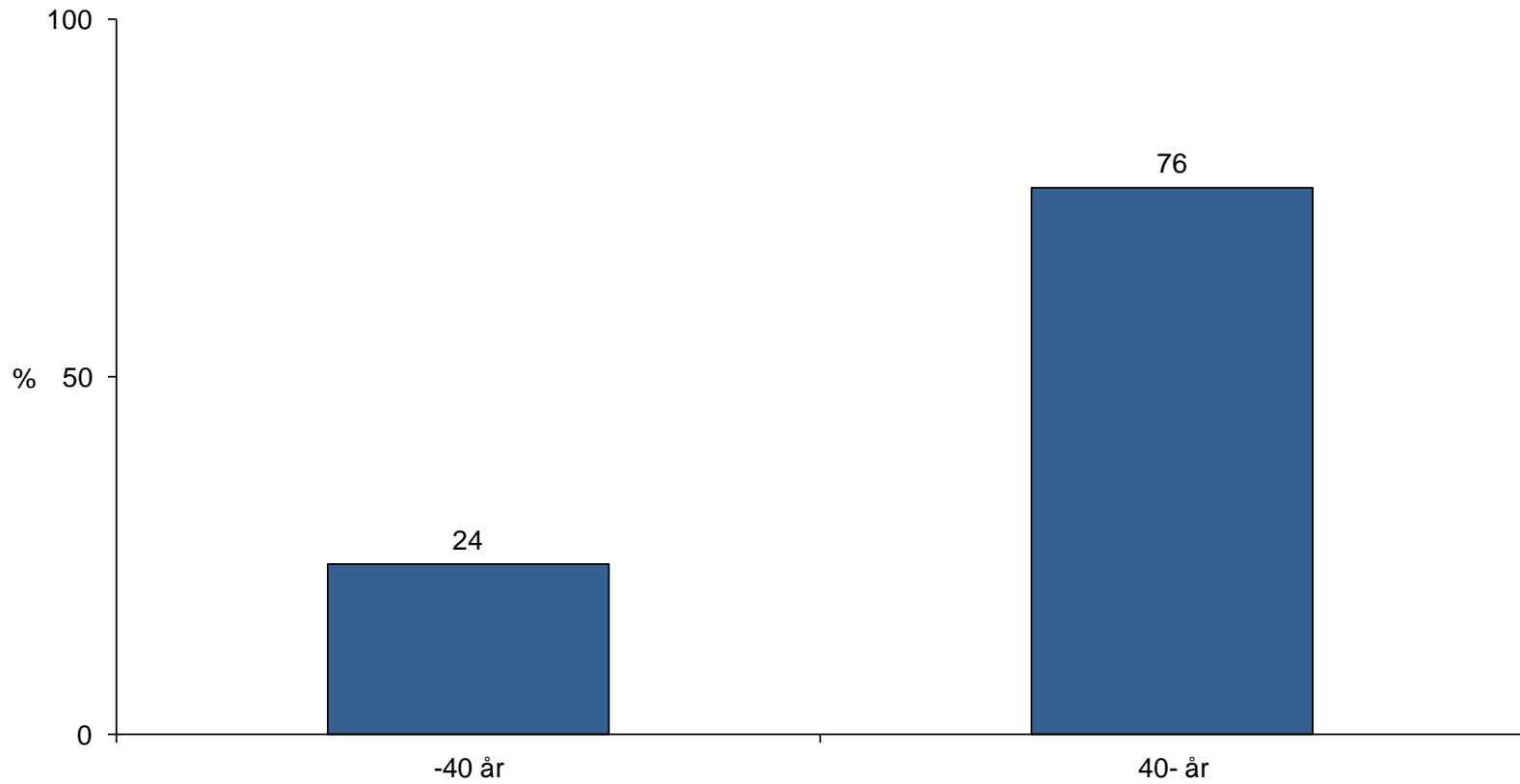
Sammanfattning: Respondenterna

- Respondenter i målgruppen är 80 procent män.
- 76 procent är över 40 år.
- 41 procent är upphandlare.
- 93 procent är ägare i det företag/organisation som de representerar.
- 51 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.

Är du... (Bas: 40)

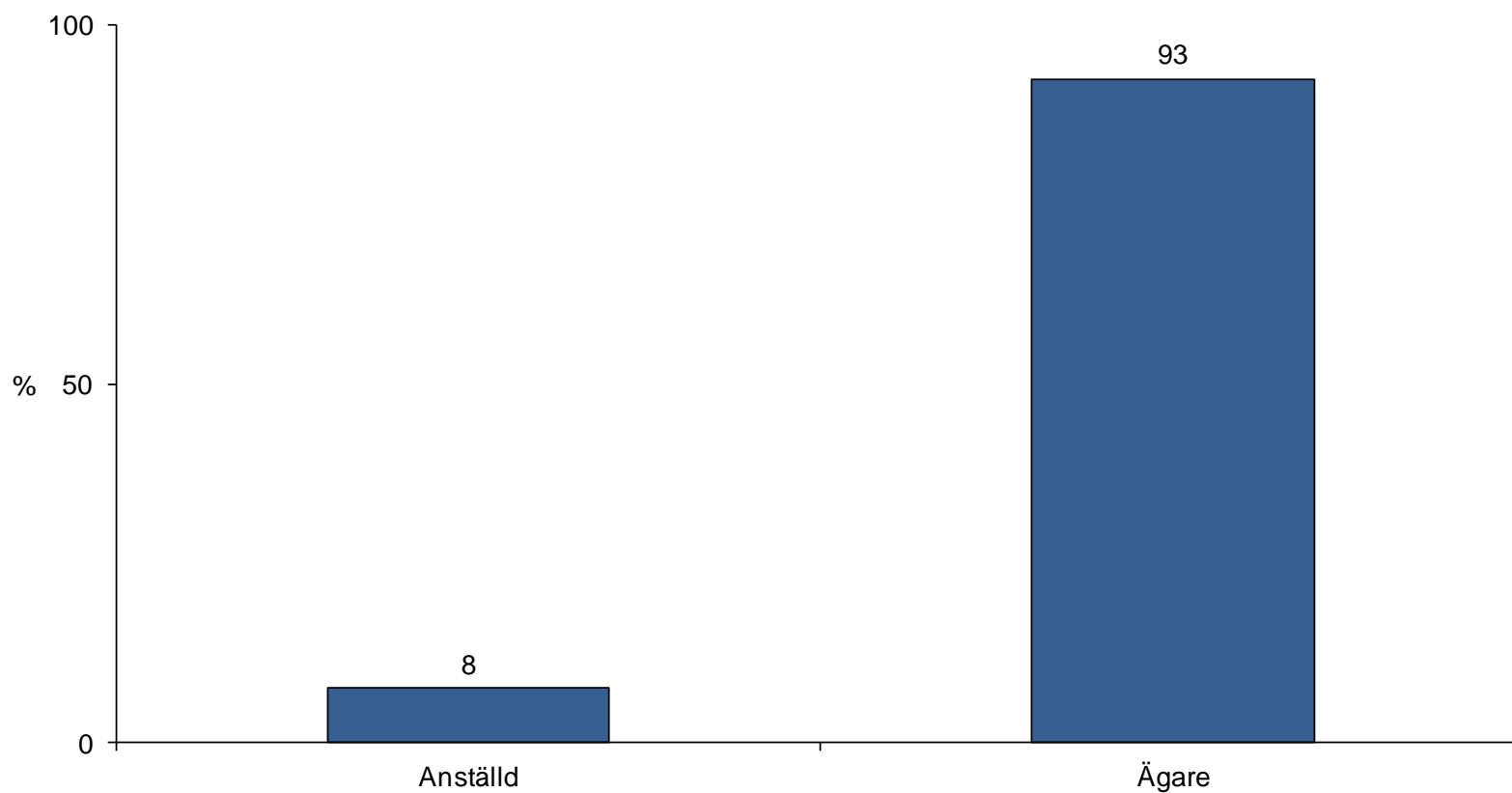

Ålder (Bas: 40)

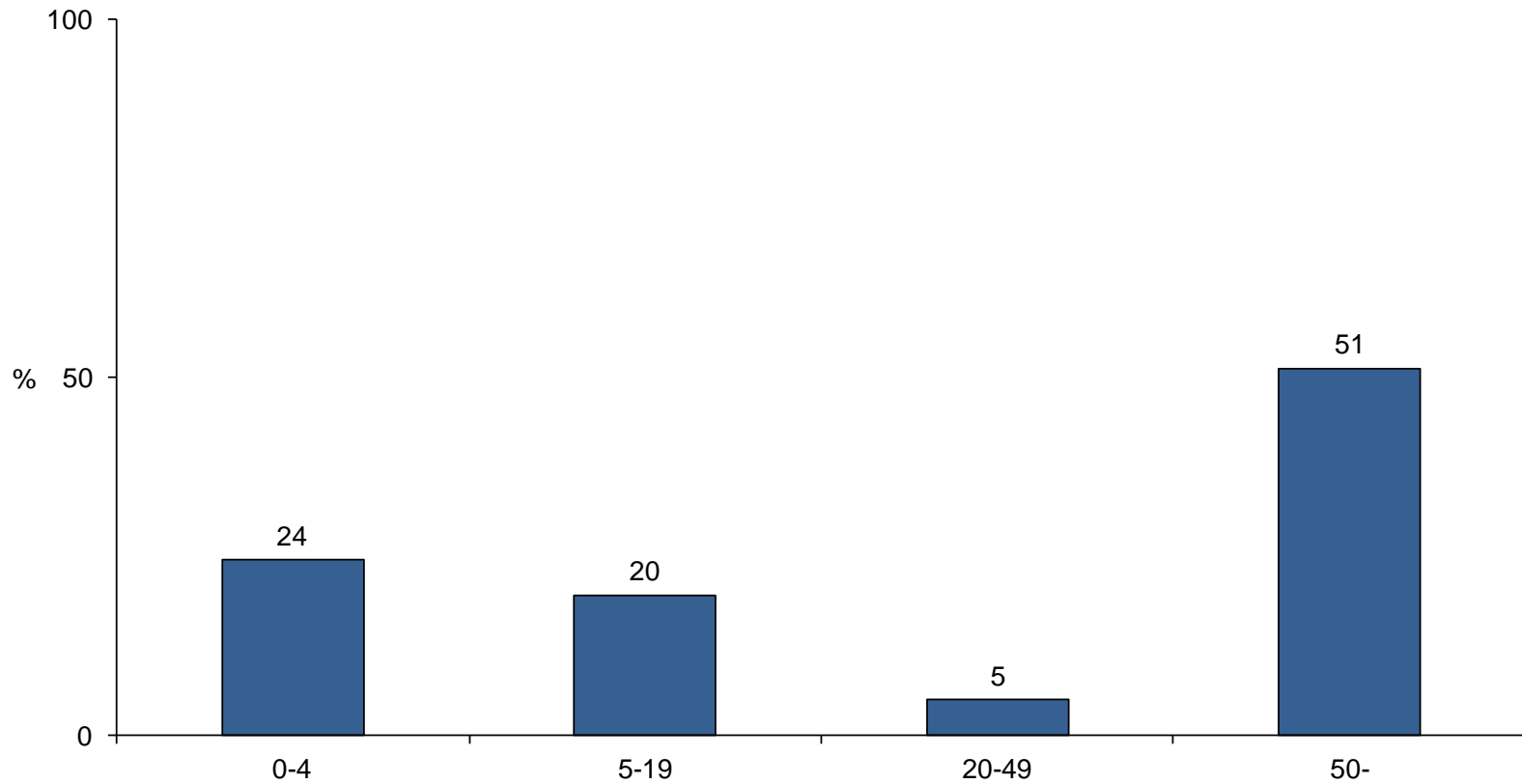

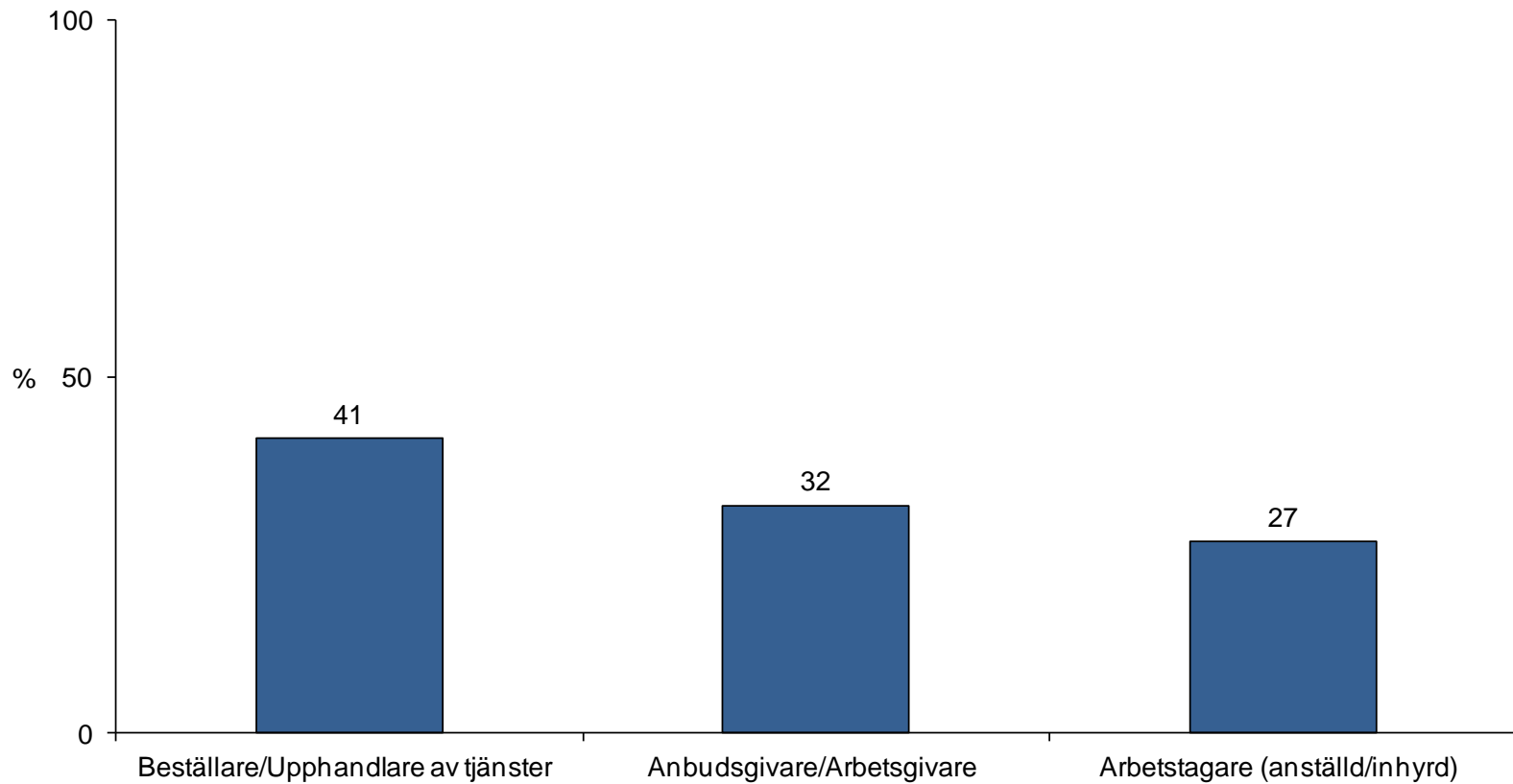
Är du anställd eller ägare i det företag/organisation som du representerar? (Bas: 40)

Antal anställda (räkna inte med dig själv) (Bas: 41)

Är du ... (Bas: 97)

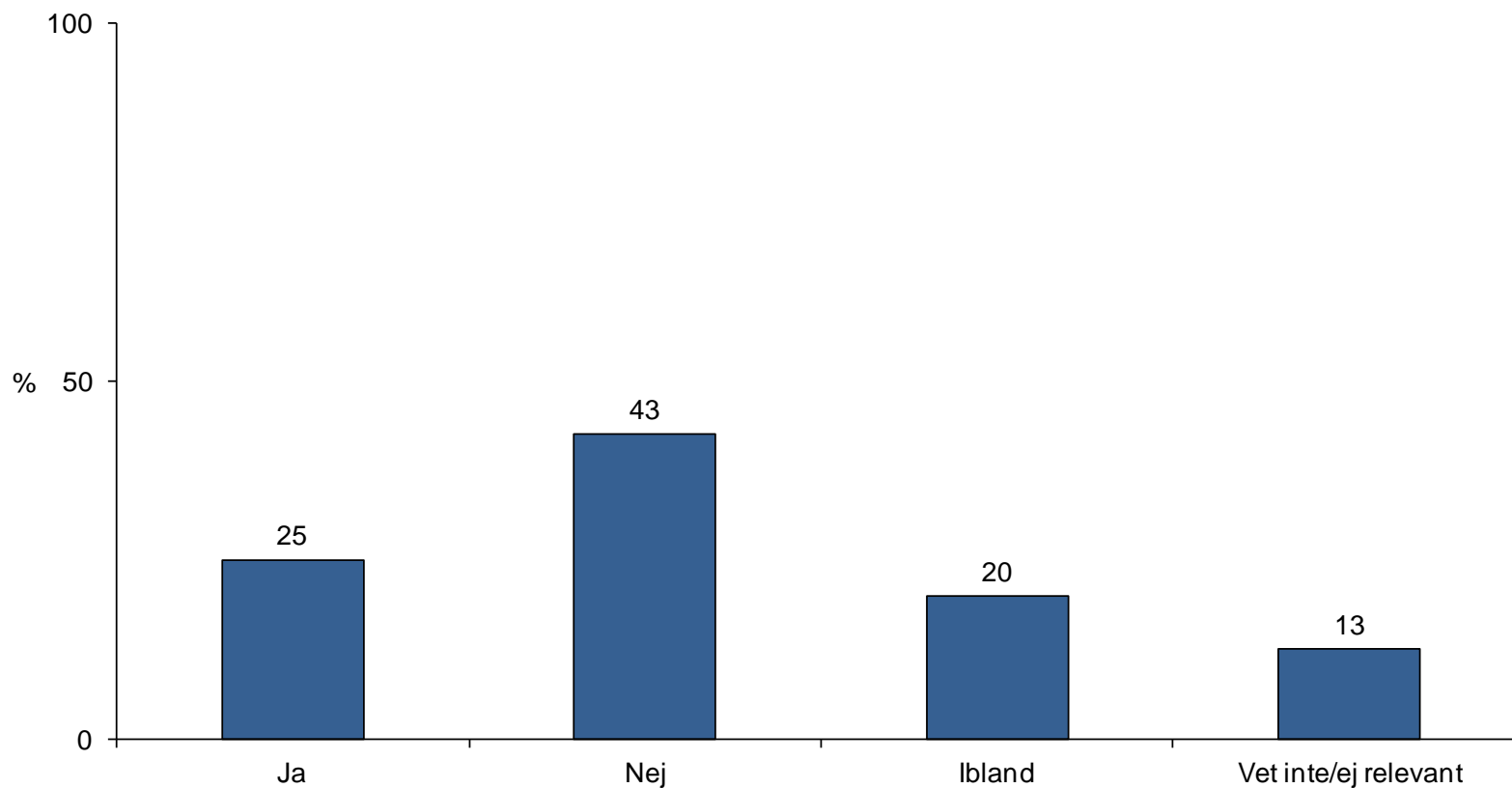
Resultat – Beställare/Upphandlare

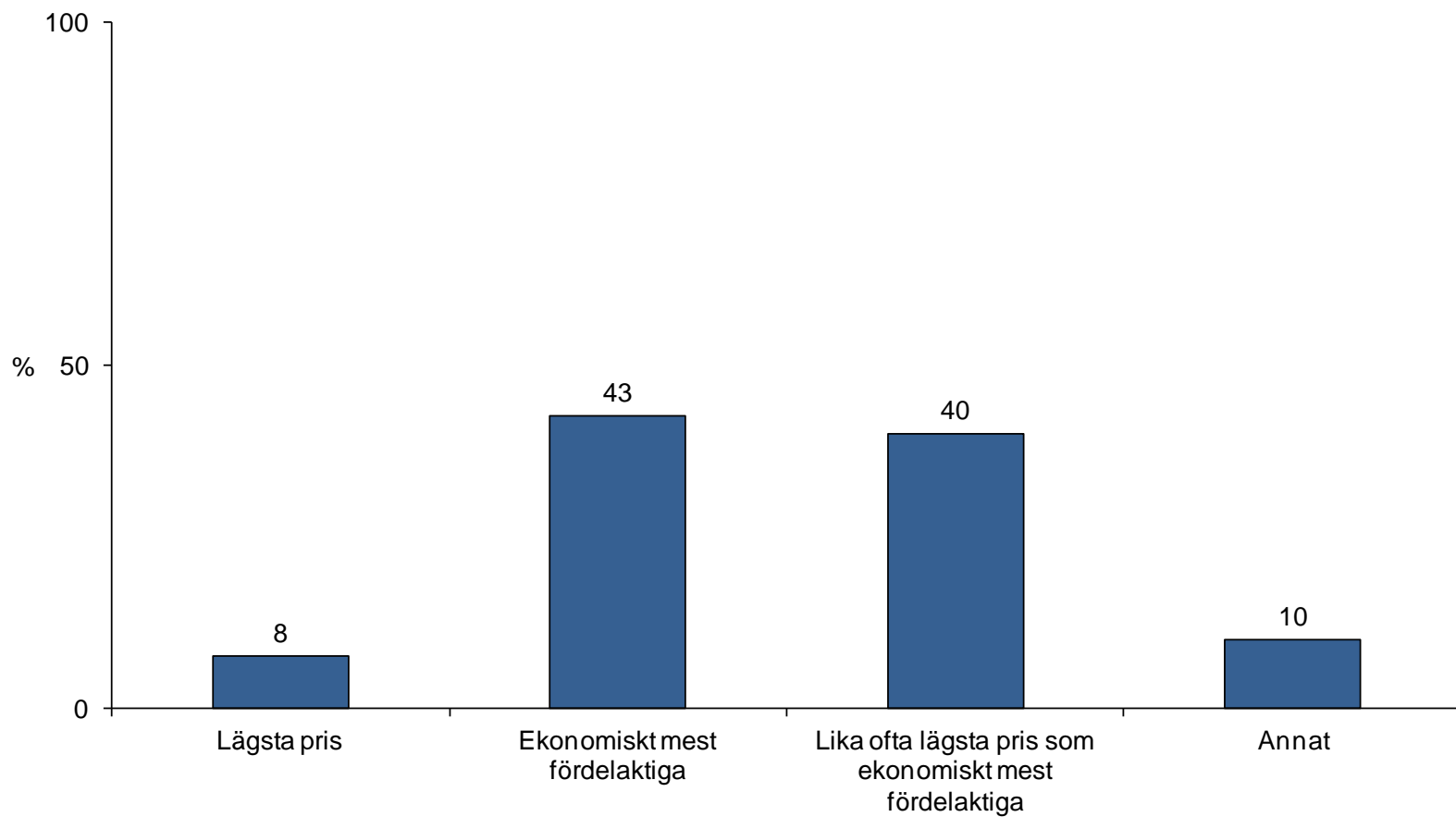
Sammanfattning: Beställare/Upphandlare

- 45 procent uppger att de har forum där de diskuterar utvärderingskriterier innan anbudsfrågan skickas ut.
- 43 procent uppger att de främst använder "ekonomiskt mest fördelaktiga" som utvärderingskriterier. 40 procent säger att de använder lika ofta lägsta pris som ekonomiskt mest fördelaktiga.
- 75 procent upplever att deras organisation har goda kunskaper om arbetsmiljölagstiftning och 68 procent att de har god kunskap om arbetstidslagstiftning. 17 respektive 12 procent instämmer inte i respektive påstående.
- 51 procent upplever att det ofta ställs krav i upphandlingen på att anbudsgivaren ska beskriva sin arbetsmiljöpolicy. 29 procent instämmer inte i påståendet.
- 77 procent uppger att organisationen följer upp att anbudsgivande företag utför uppdraget i enlighet med de policys de bifogat sitt anbud.
- För att kunna göra bättre upphandlingsunderlag önskas främst broschyrer/checklistor men även interaktiva webbutbildningar och seminarier vore ett bra stöd.

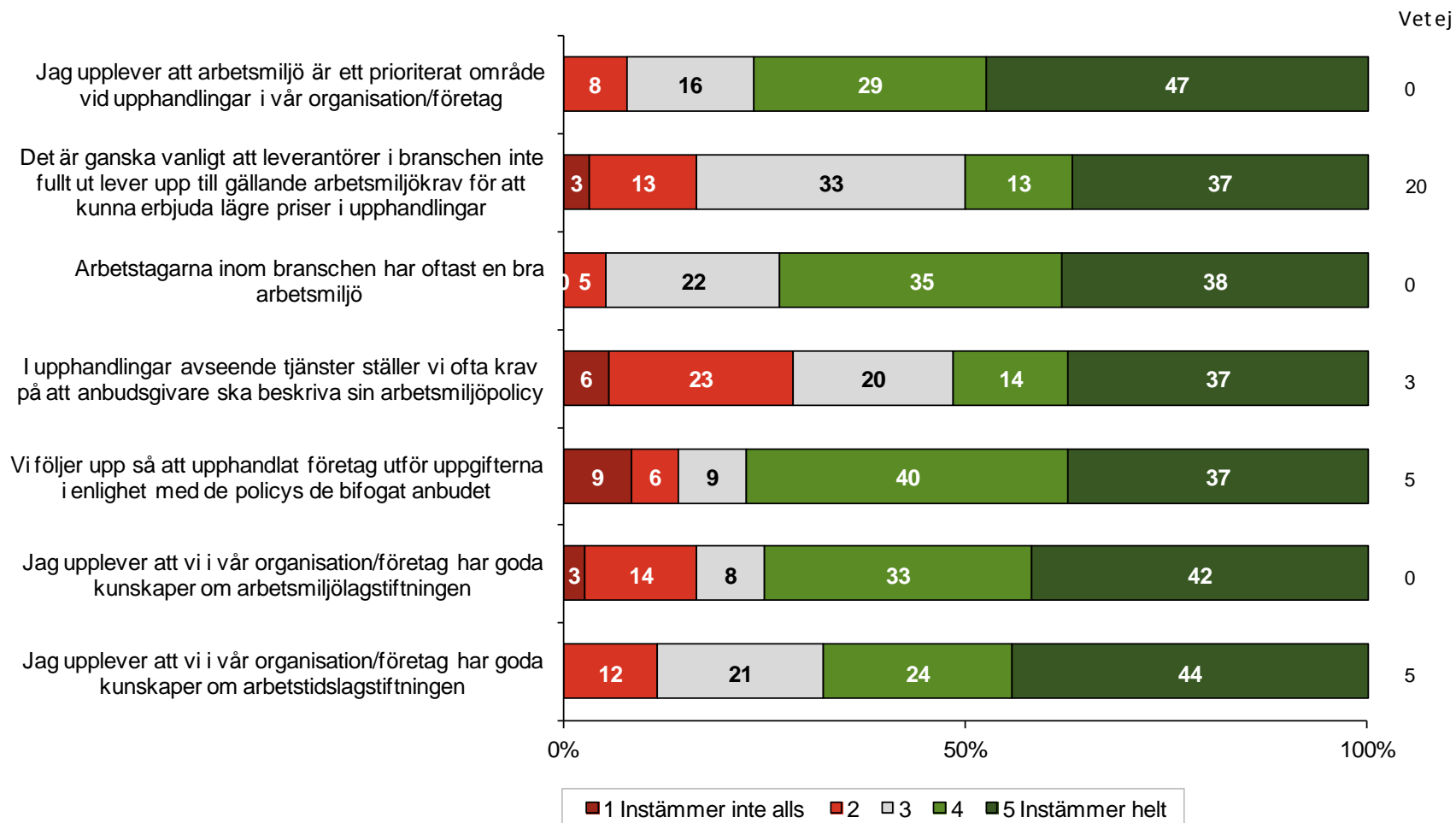
**Har ni något möte/forum där ni diskuterar frågor som t ex
utvärderingskriterier innan anbudet går ut till anbudsgivare?
(Bas: 40)**

Vilken tilldelningsgrund använder ni oftast? (Bas: 40)

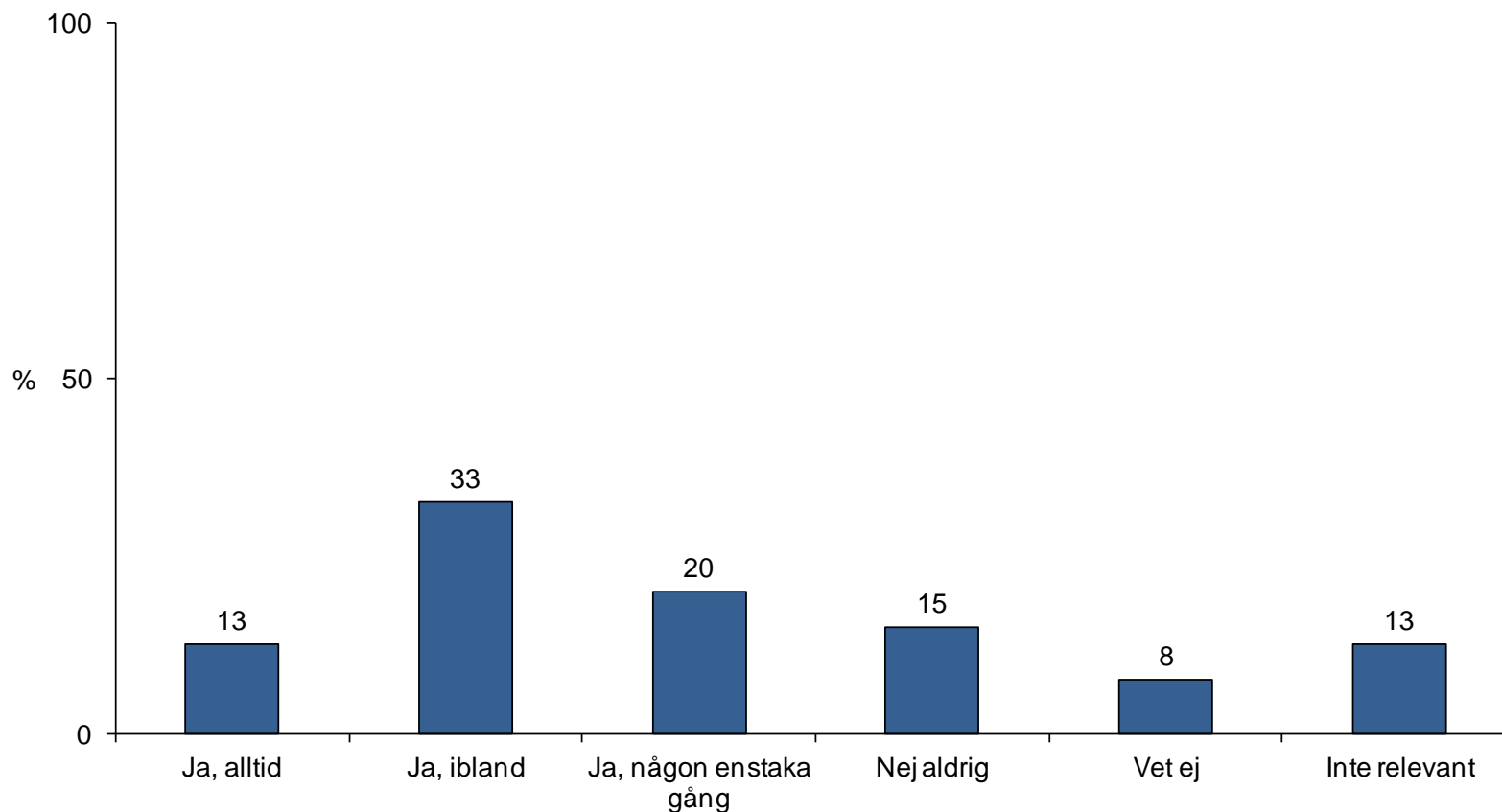
Hur väl instämmer du i följande påståenden?

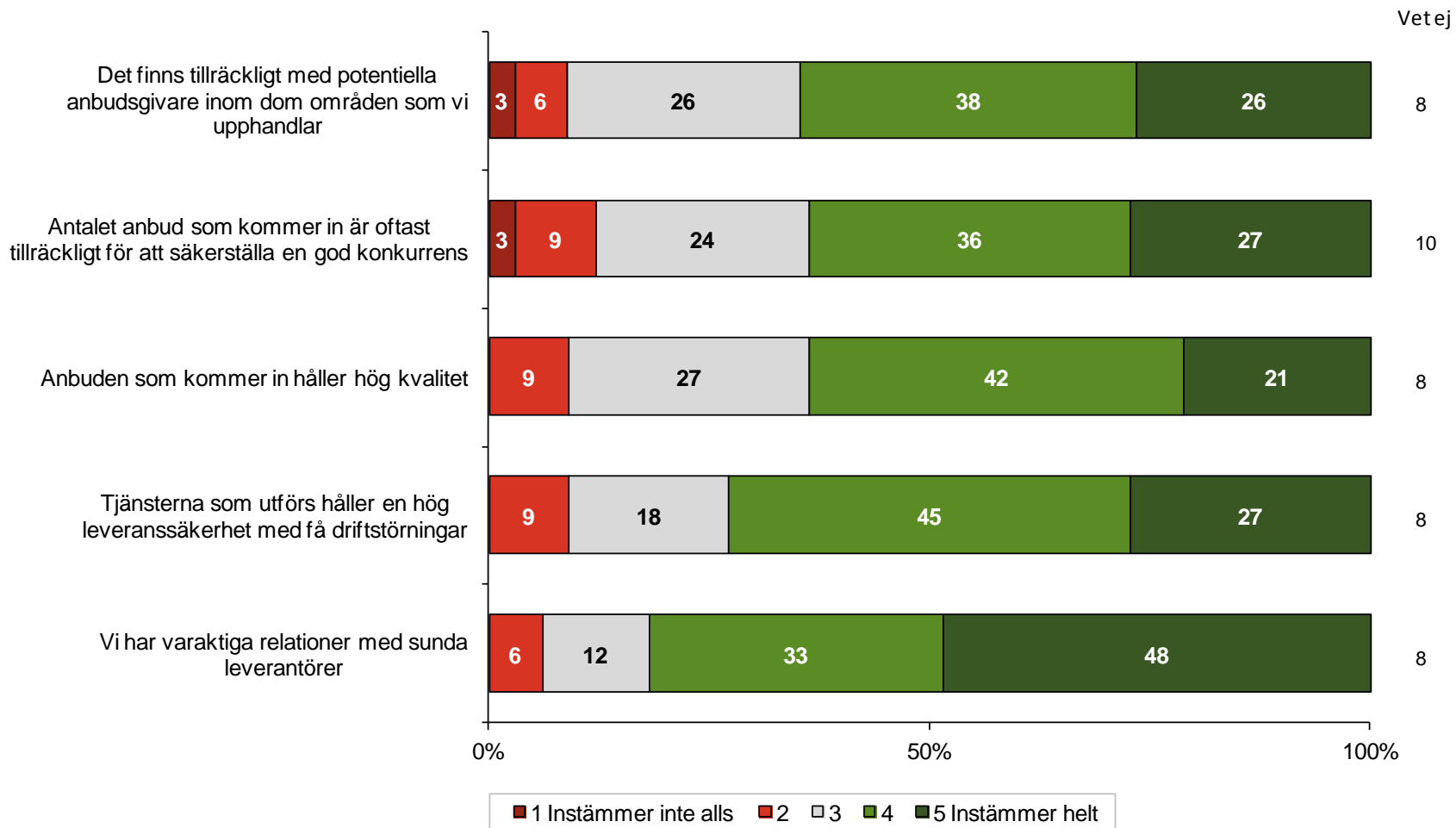

Brugar du/ni rekommendera nya anbudsgivare att göra besök på aktuella platser, område innan anbudsgivande?

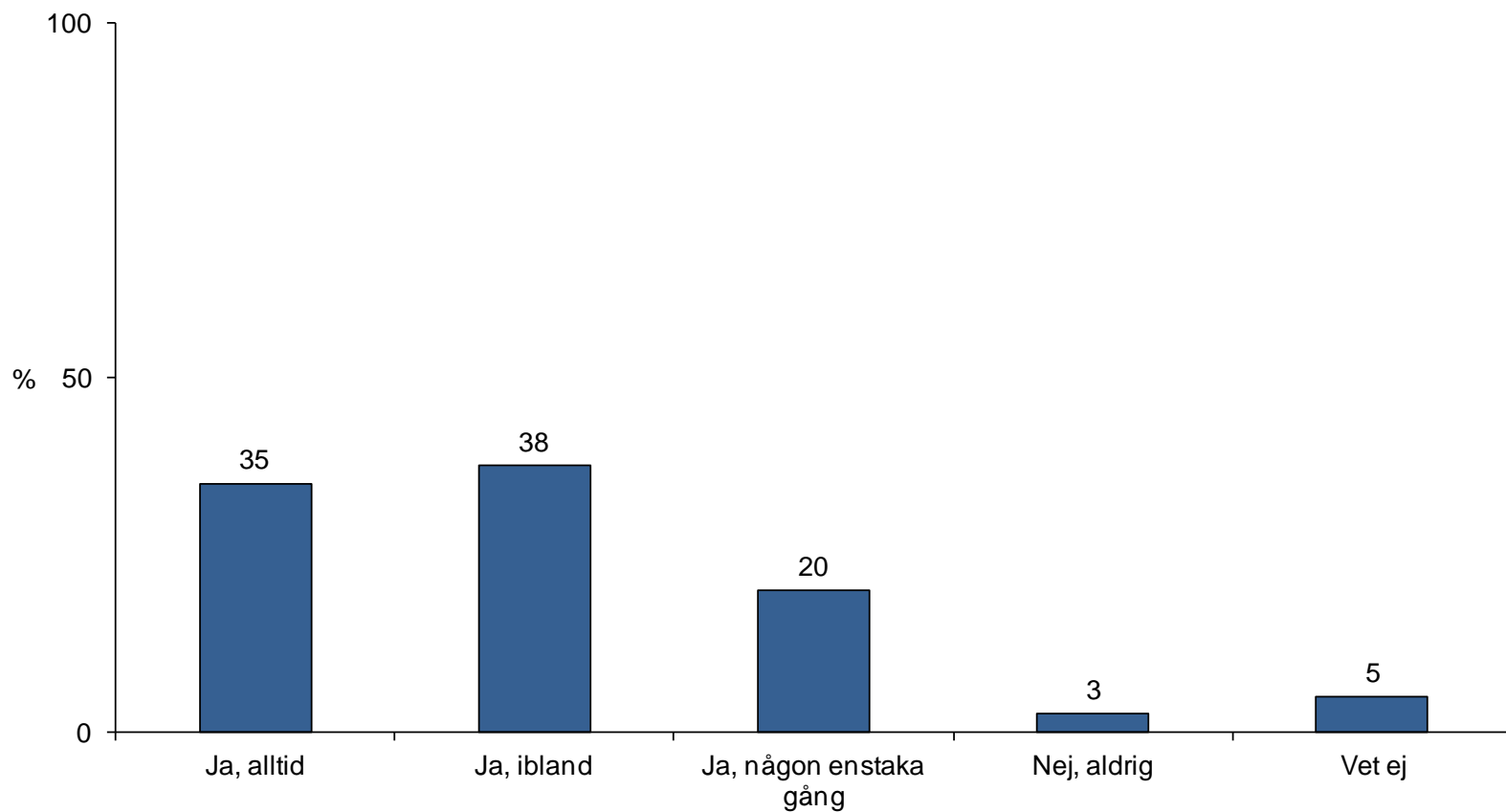
(Bas: 40)

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Kan du som beställare tänka dig att betala lite mer, vid en upphandling, för att inte göra avkall på säkerheten på en arbetsplats?
(Bas: 40)

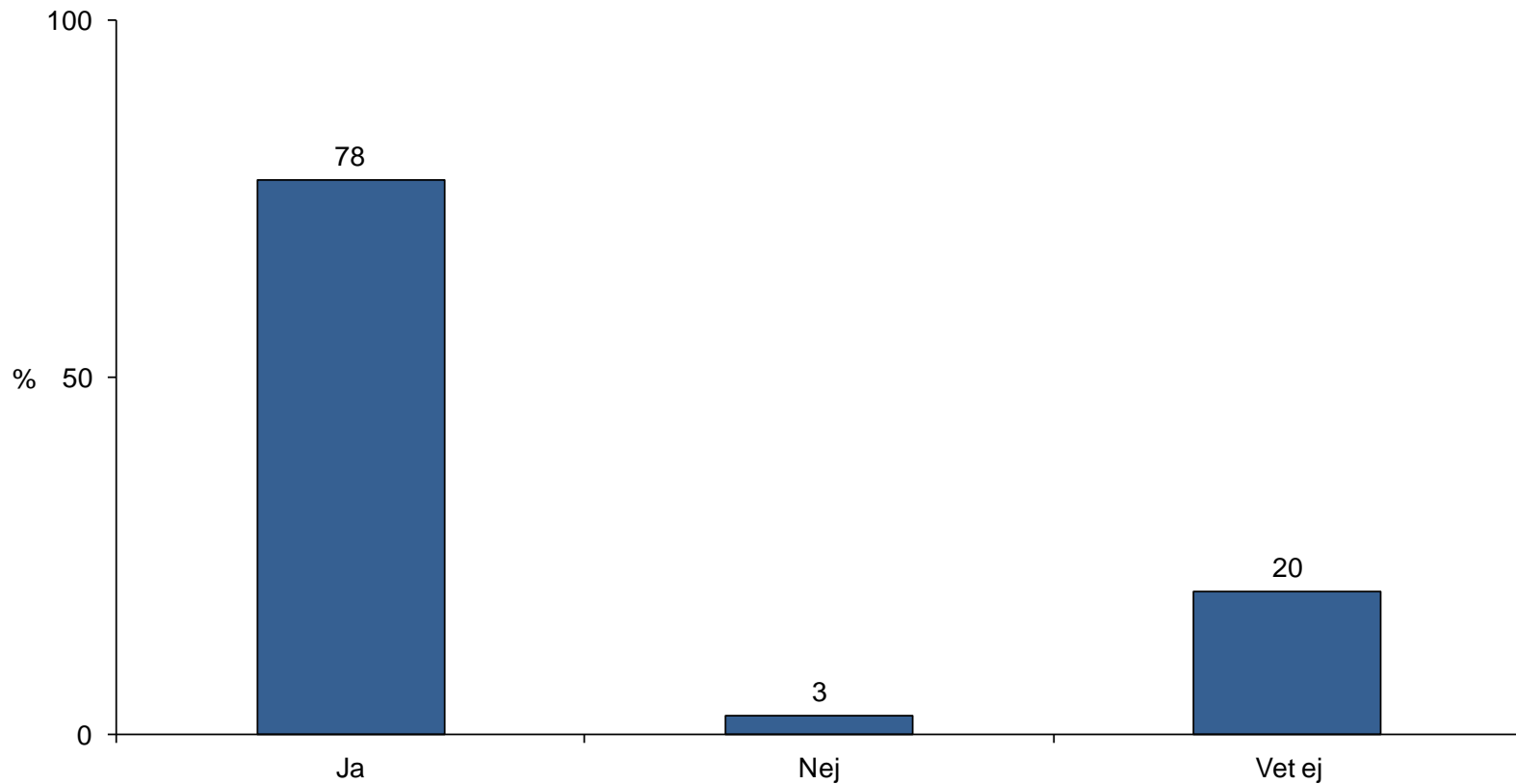

Vad är arbetsmiljö? Nämn en viktig faktor.

- Säkerhet (8 svar)
- Trygghet (3 svar)
- Hög säkerhet, inga tillbud
- Skyddsutrustning
- Att anställda ska må bra och trivas på sin arbetsplats
- Värna om anställdas arbetsmiljö
- God policy på företaget
- Alla ska må bra
- Trivsel
- Bra arbetsplats
- Hälsa
- Lagom stress
- Bra ledarskap som tänker på de som arbetar
- Komma hem oskadd varje dag efter arbetet
- Trivsel
- Bra arbetsplats
- Personsäkerhet
- Trivsel. Dammfri miljö
- Kamratskap
- Arbetstiden
- Belastning
- En bra arbetsplats
- Luft
- Situationen på arbetsplatsen
- Trevlig dag
- Viktig

Är den här typen av möte (mässa) ett bra tillfälle för dig som jobbar med upphandlingar att träffa Arbetsmiljöverket?
(Bas: 40)

Vad skulle också kunna vara ett alternativ för dig, för att få veta mer om Arbetsmiljöverket?

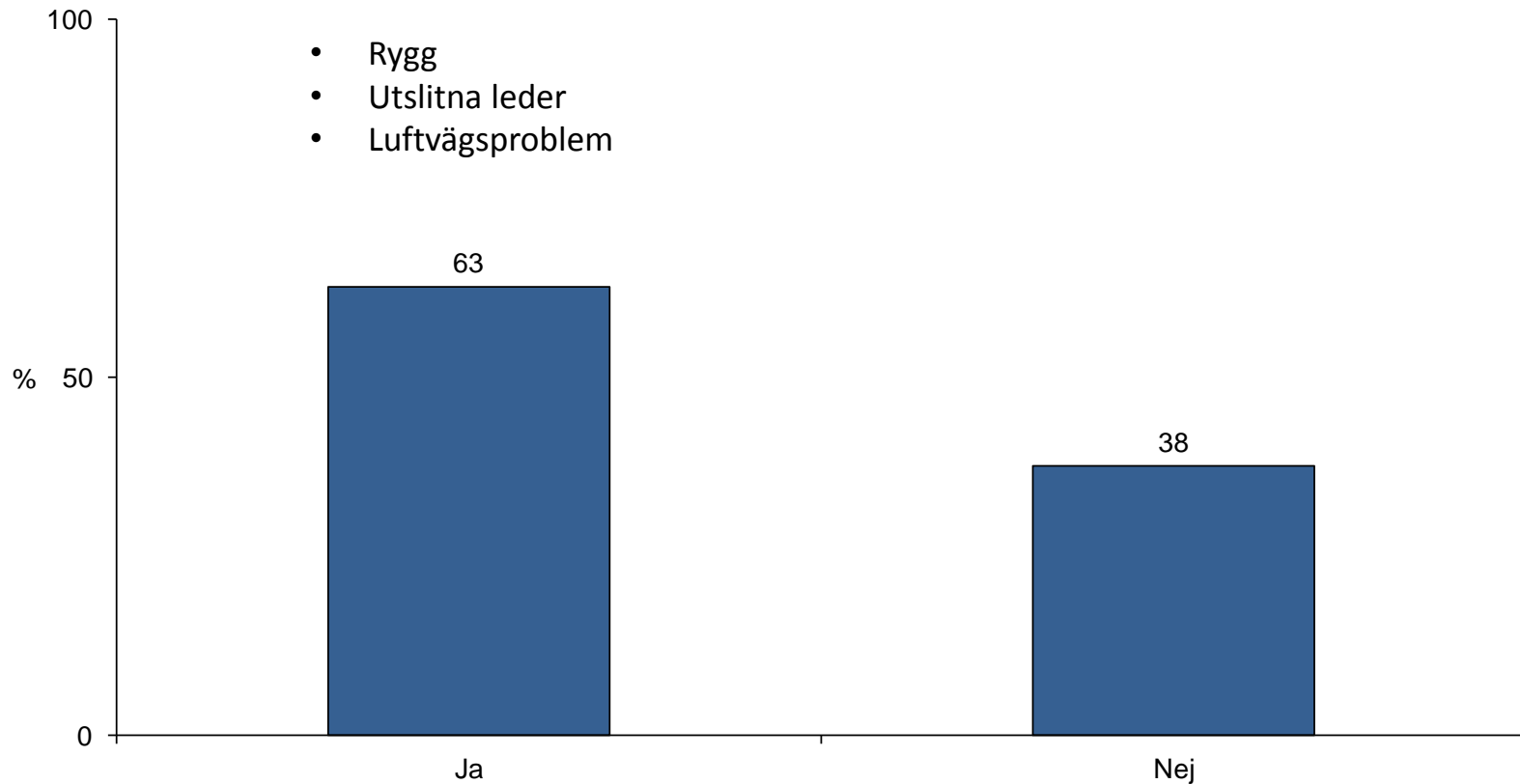
- Internet (7 svar)
- Mer info (3 svar)
- Kurser
- Web
- Checklistor vore bra för att så man uppfyller alla krav
- Synas mer i media
- LRF :s arbete med säker gård var bra
- Seminarier via lrf

Resultat – Typiska skador

Känner du till typiska skador och arbetssjukdomar som drabbar arbetstagarna i branschen?

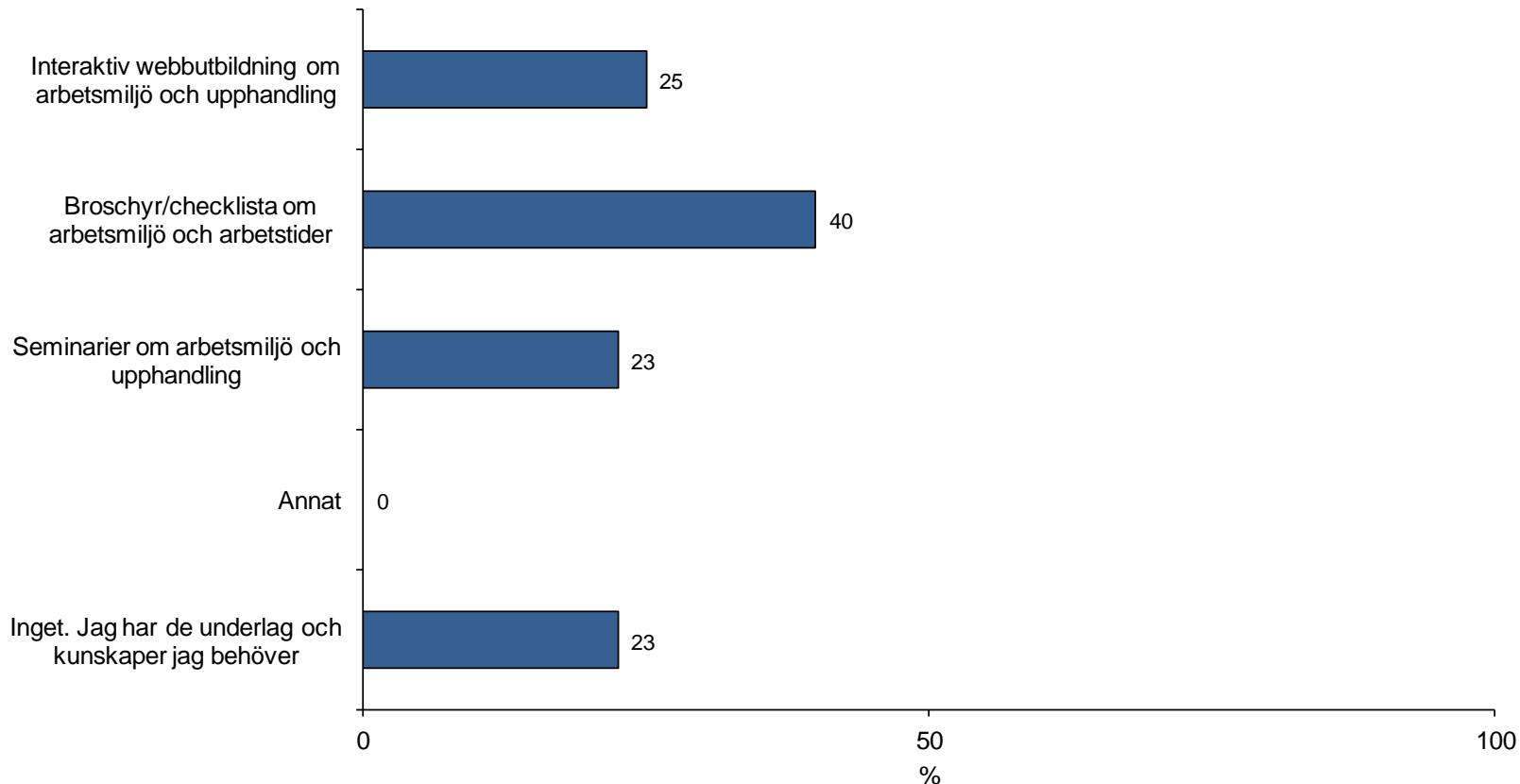
(Bas: 40)

**Vad skulle du vilja ha för stöd för att kunna göra ännu bättre
upphandlingsunderlag som lägger grunden till att
arbetstagare inte skadas i eller blir sjuka av arbetet? (Flervalsfråga)**

(Bas: 40)

Resultat – Anbudsgivare/Arbetsgivare

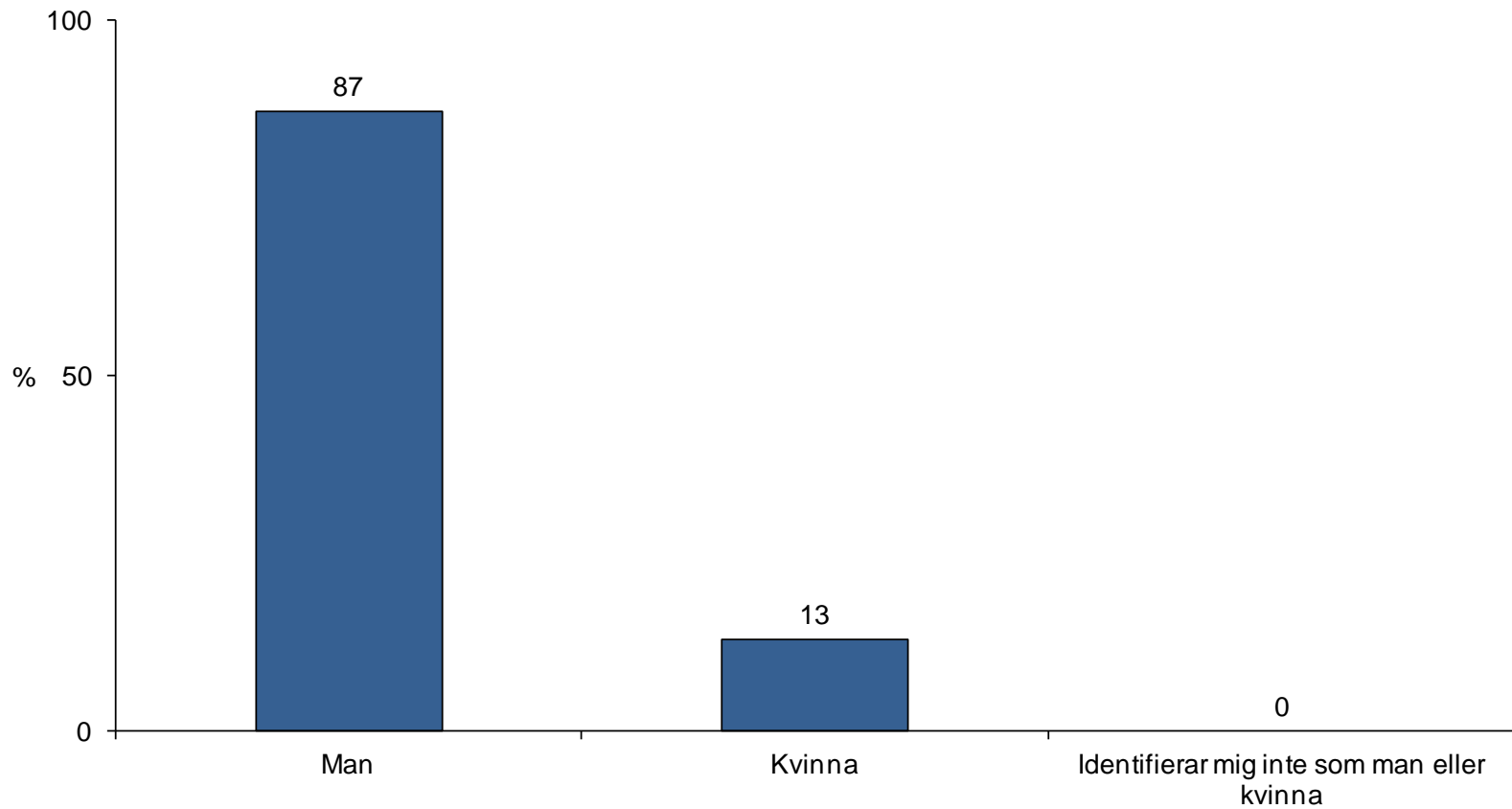
Resultat – Om respondenten

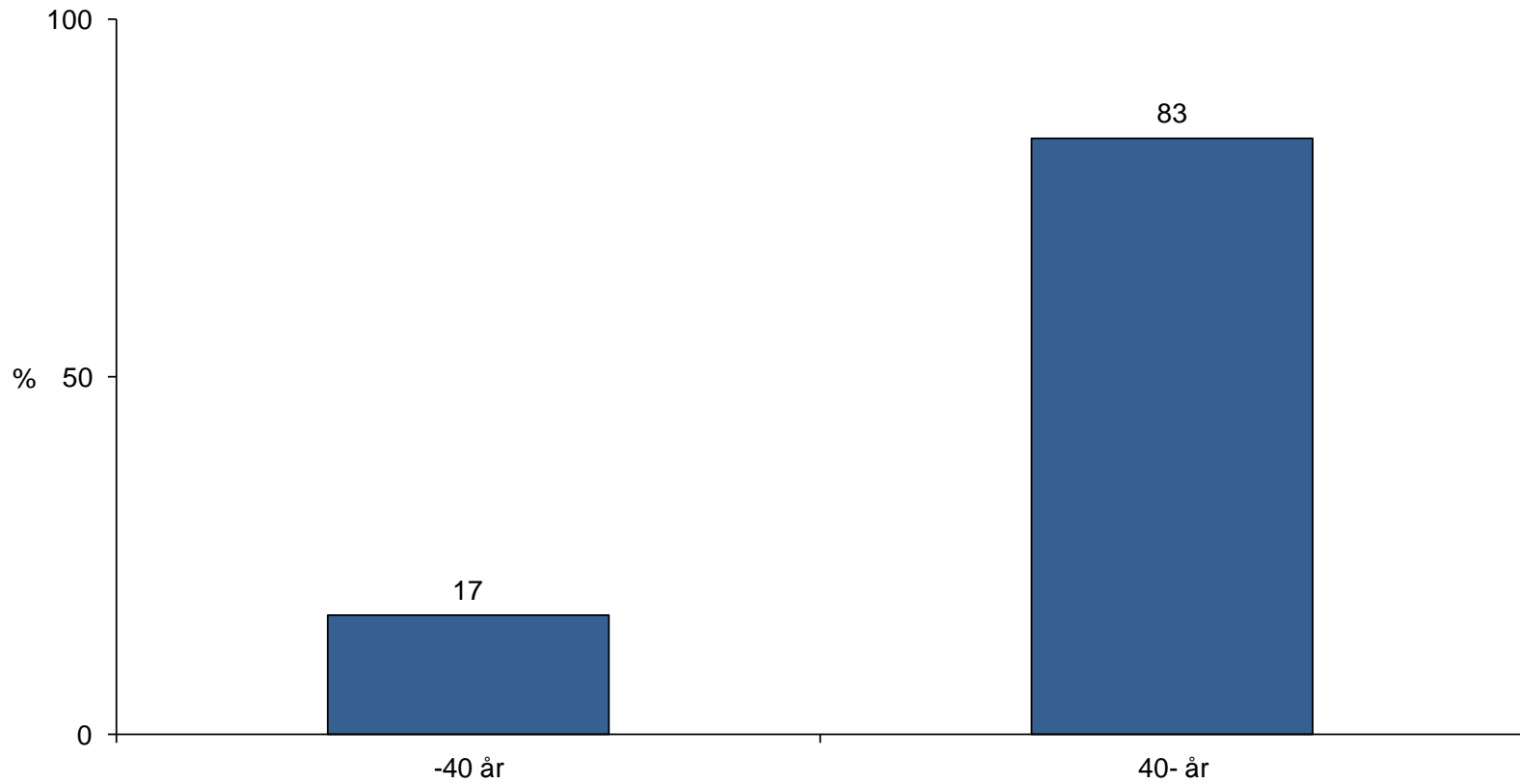
Sammanfattning: Respondenterna

- 87 procent av respondenterna i målgruppen är män.
- 83 procent är över 40 år.
- 77 procent är ägare i det företag/organisation som de representerar.
- 62 procent av organisationerna som respondenterna representerar har färre än 4 anställda.
- 42 procent av respondenterna uppger att företaget/organisationen de representerar har skyddsombud och/eller facklig representant.

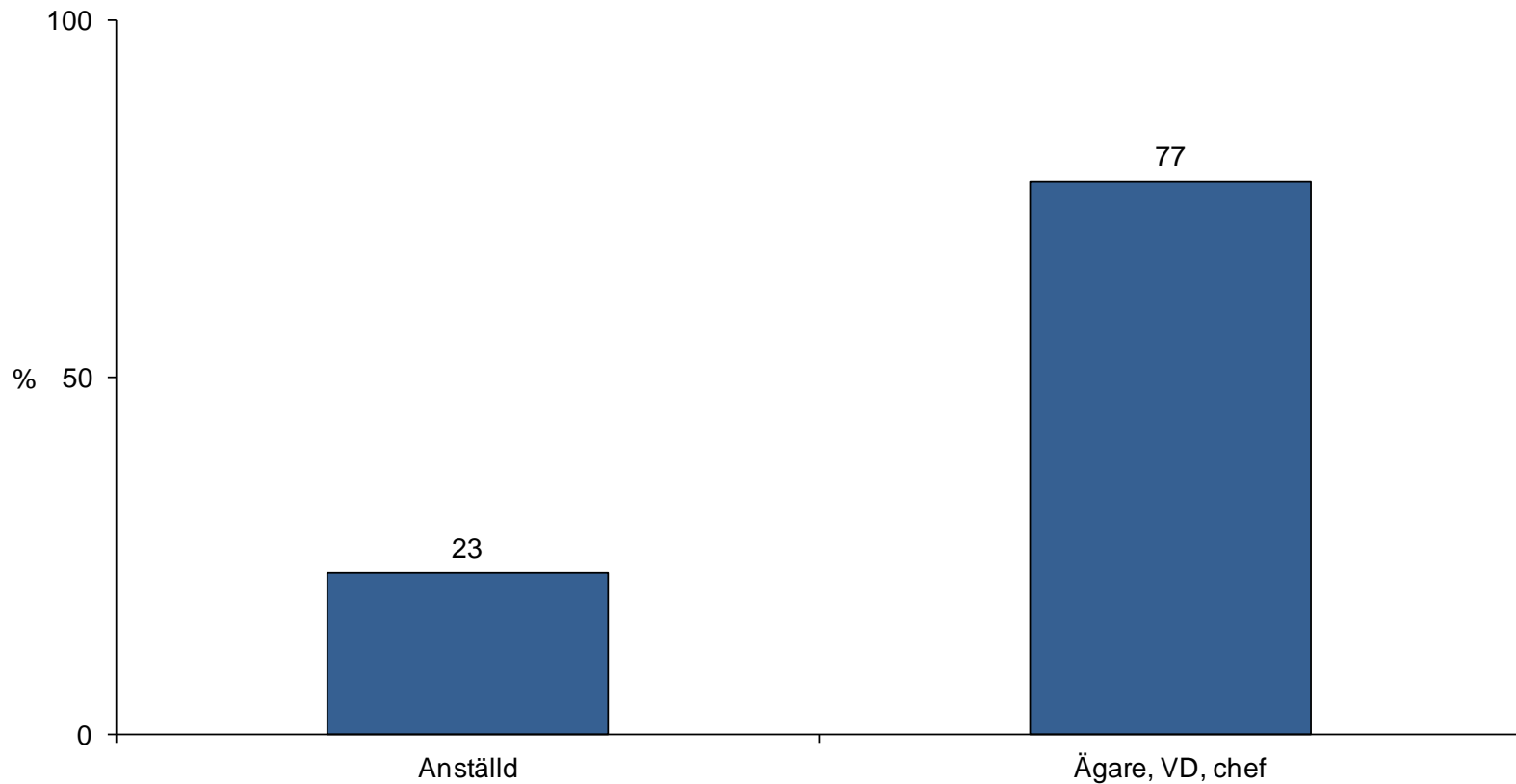
Är du... (Bas: 31)

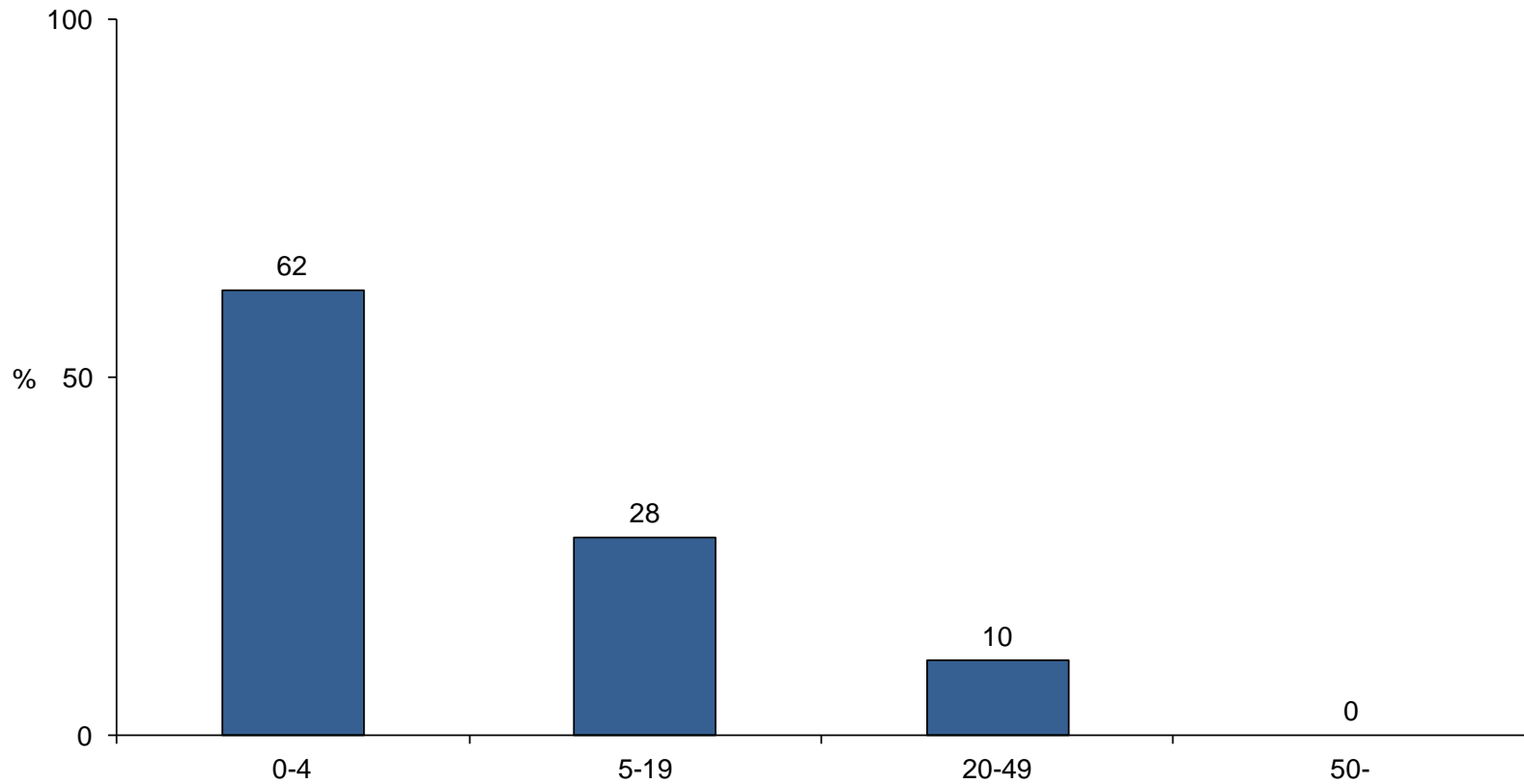
Ålder (Bas: 31)

Är du anställd eller ägare i det företag/organisation som du representerar? (Bas: 31)

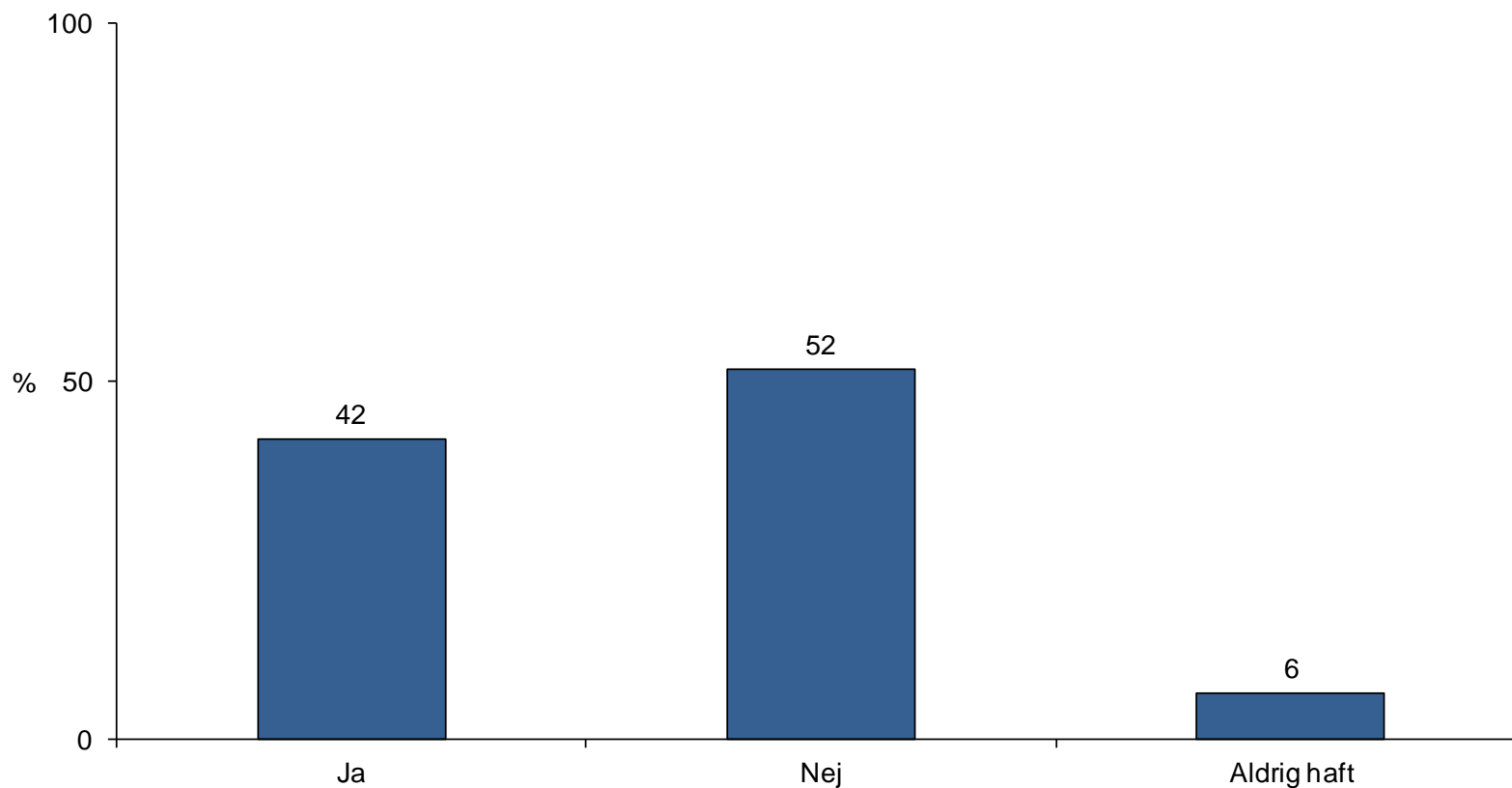

Antal anställda (räkna inte med dig själv): (Bas: 31)

Finns det något skyddsombud/facklig representant i din organisation/företag? (Bas: 31)

Resultat – Anbudsgivare/Arbetsgivare

Sammanfattning: Anbudsgivare/Arbetsgivare

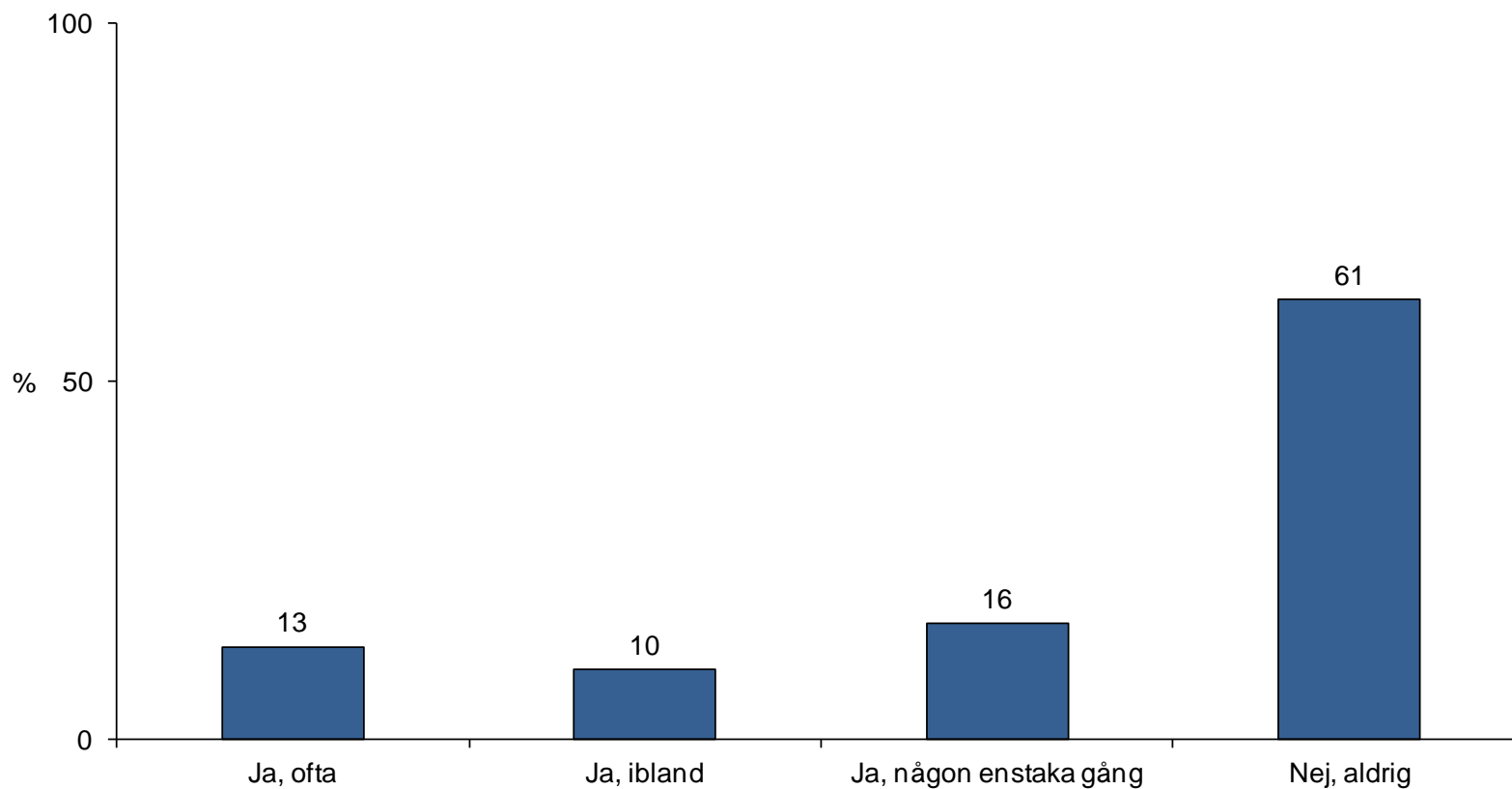
- 39 procent upplever att de någon gång förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö. 13 procent uppger att det händer ofta och 10 procent svarar "ibland" och 16 procent någon enstaka gång.
- 19 procent upplever att kraven som ställs i upphandlingar i stor eller ganska stor omfattning påverkar arbetsmiljön för utförarna av uppdragen.
- Det två viktigaste kraven som upphandlare enligt respondenterna bör ställa för att säkerställa en god arbetsmiljö är att anbudsgivaren följer lagstiftning om arbetstider och dess förläggning och att anbudsgivaren har kunskaper i förebyggande av hälsa och säkerhet.
- 53 procent upplever att arbetsmiljö bör vara ett prioriterat område vid upphandling av tjänster.
- 37 procent instämmer inte i att upphandlande företag/organisation följer upp så att leveransen sker i enlighet med vad anbudsgivaren angivit i anbudet.
- 32 procent uppger att de inför nya uppdrag tar reda på förutsättningarna genom att t ex besöka platsen/området. Sex procent svarar att de alltid gör det medan 23 procent svarar ibland och tre procent någon enstaka gång.

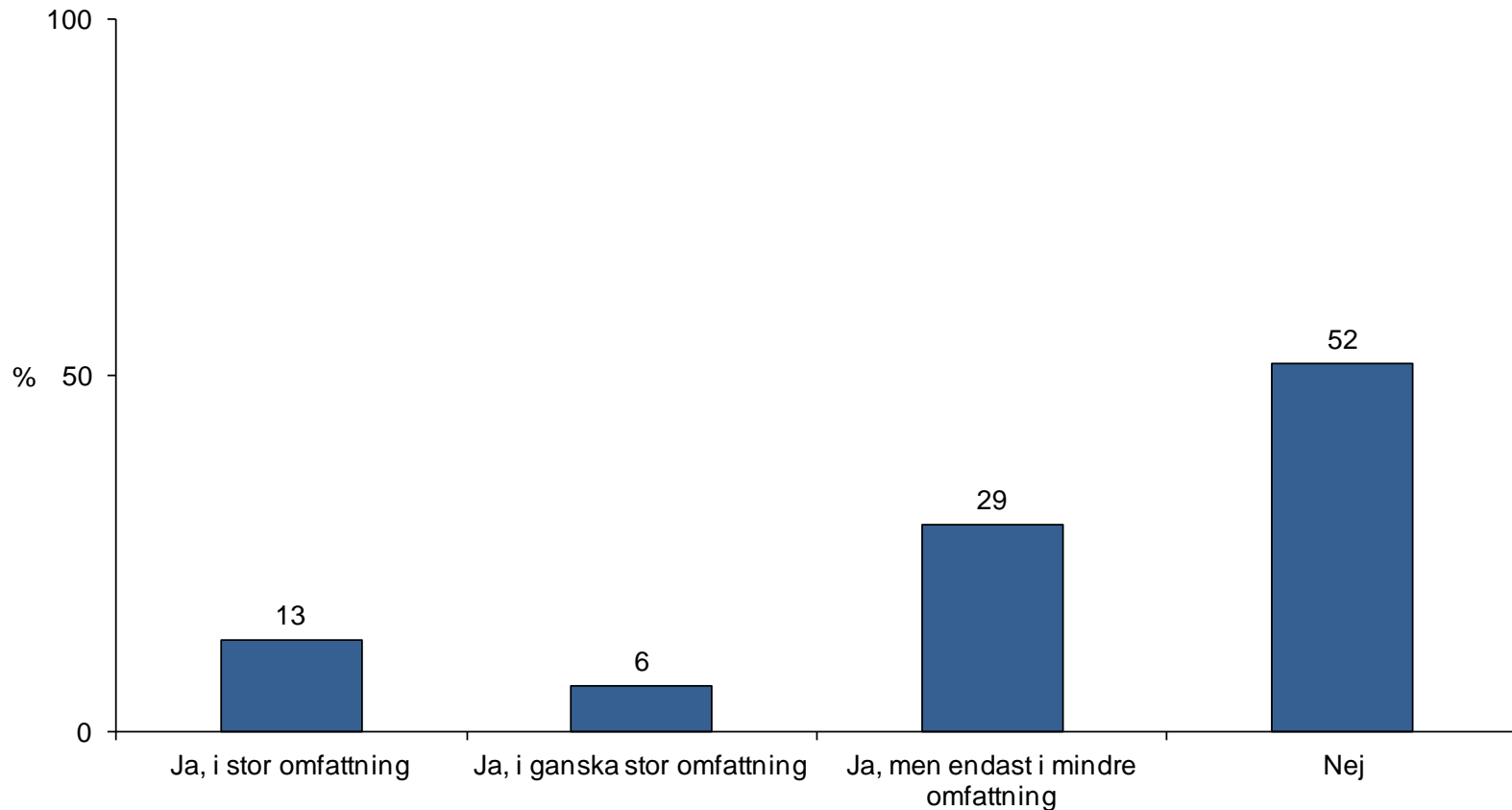
Sammanfattning: Anbudsgivare/Arbetsgivare

- 39 procent instämmer i att upphandlarna ställer relevanta krav för att säkerställa en tjänst av god kvalitet. 17 procent instämmer inte i påståendet.
- 44 procent instämmer inte i att utvärderingskriterierna oftast tar hänsyn till såväl kvalitetsaspekter som pris.
- 42 procent instämmer inte i att utvärderingskriterierna är utformade så att de även tar hänsyn till arbetstagares arbetssituation/arbetsmiljöfrågor.
- 56 procent lyfter fram betydelsen av att ha en bra arbetsmiljö när de lämnar in anbud. 10 procent svarar att de alltid gör det medan 23 procent svarar ibland och 23 procent någon enstaka gång.
- 35 procent upplever att möte på en mässas sätt är ett bra sätt att träffa arbetsmiljöverket.

Upplever du att du/det företag du representerar förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö för att få ned kostnader?
(Bas: 31)

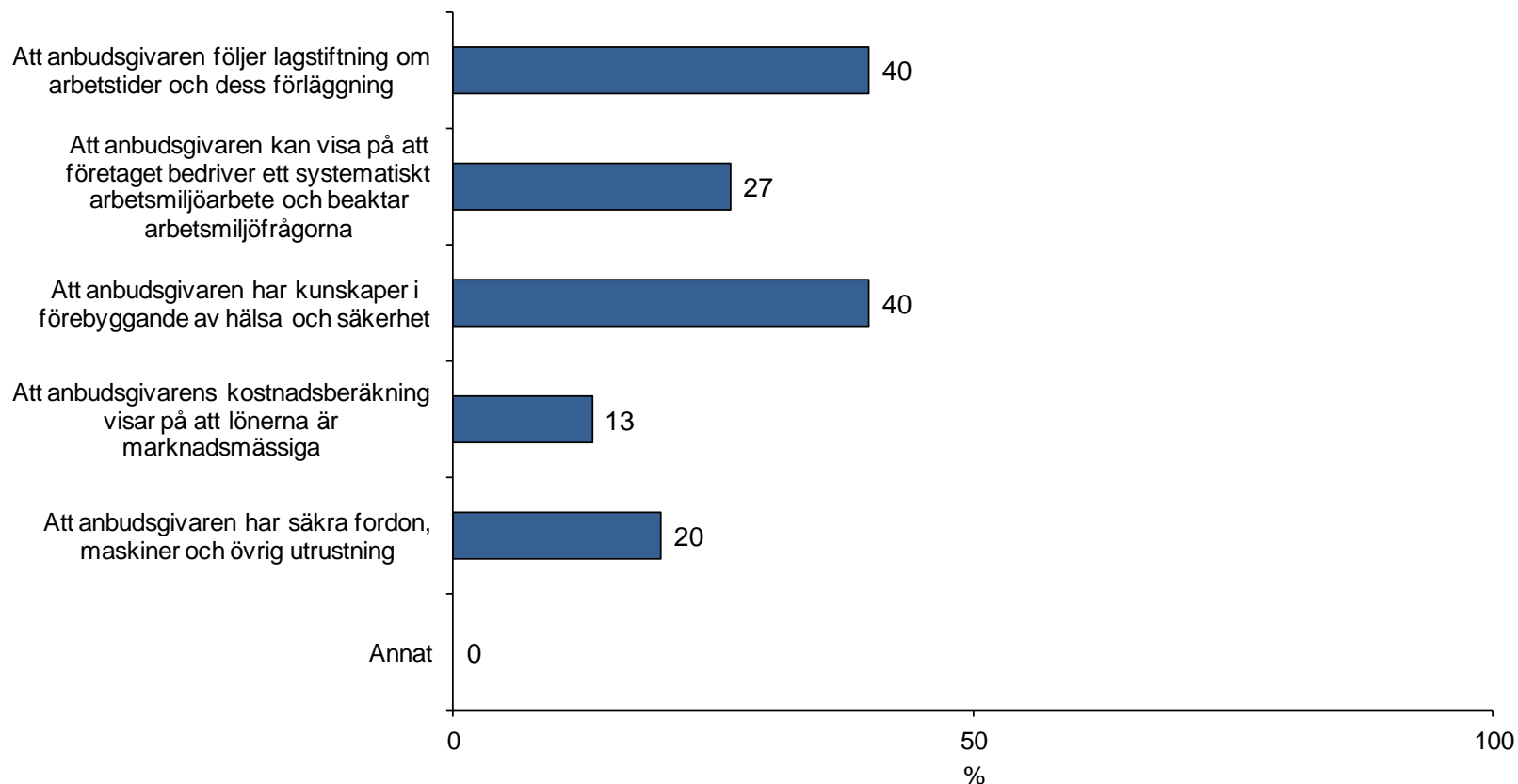

**Påverkar kraven som ställs i upphandlingarna arbetsmiljön för
arbetstagarna som utför arbetsuppgifterna i verksamheten?**
(Bas: 31)

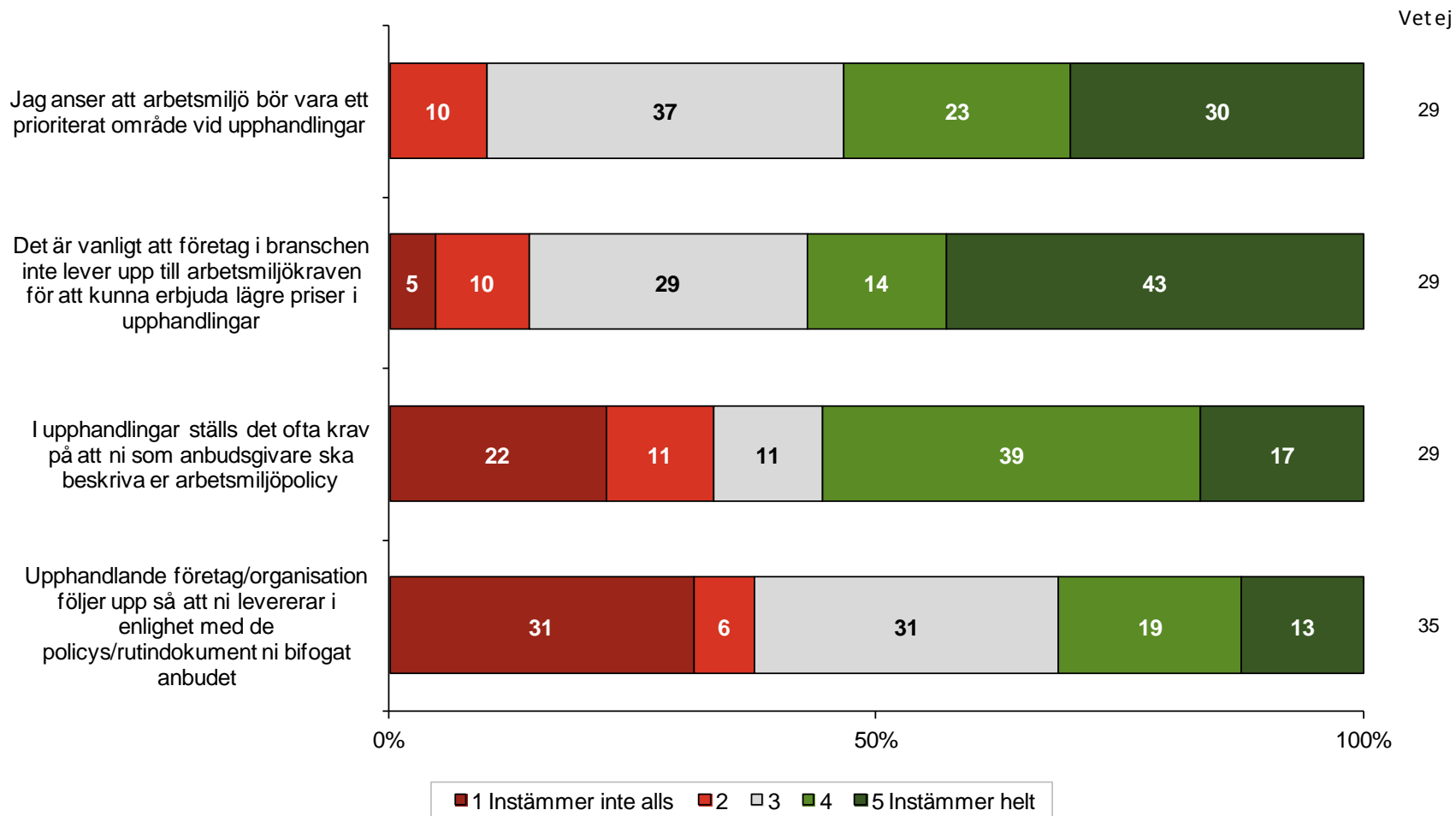

Vad tycker du är de två viktigaste kraven som du anser upphandlare behöver ställa i upphandlingar för att säkerställa en god arbetsmiljö för dem som ska utföra arbetsuppgifterna i verksamheten?

(Bas: 31)

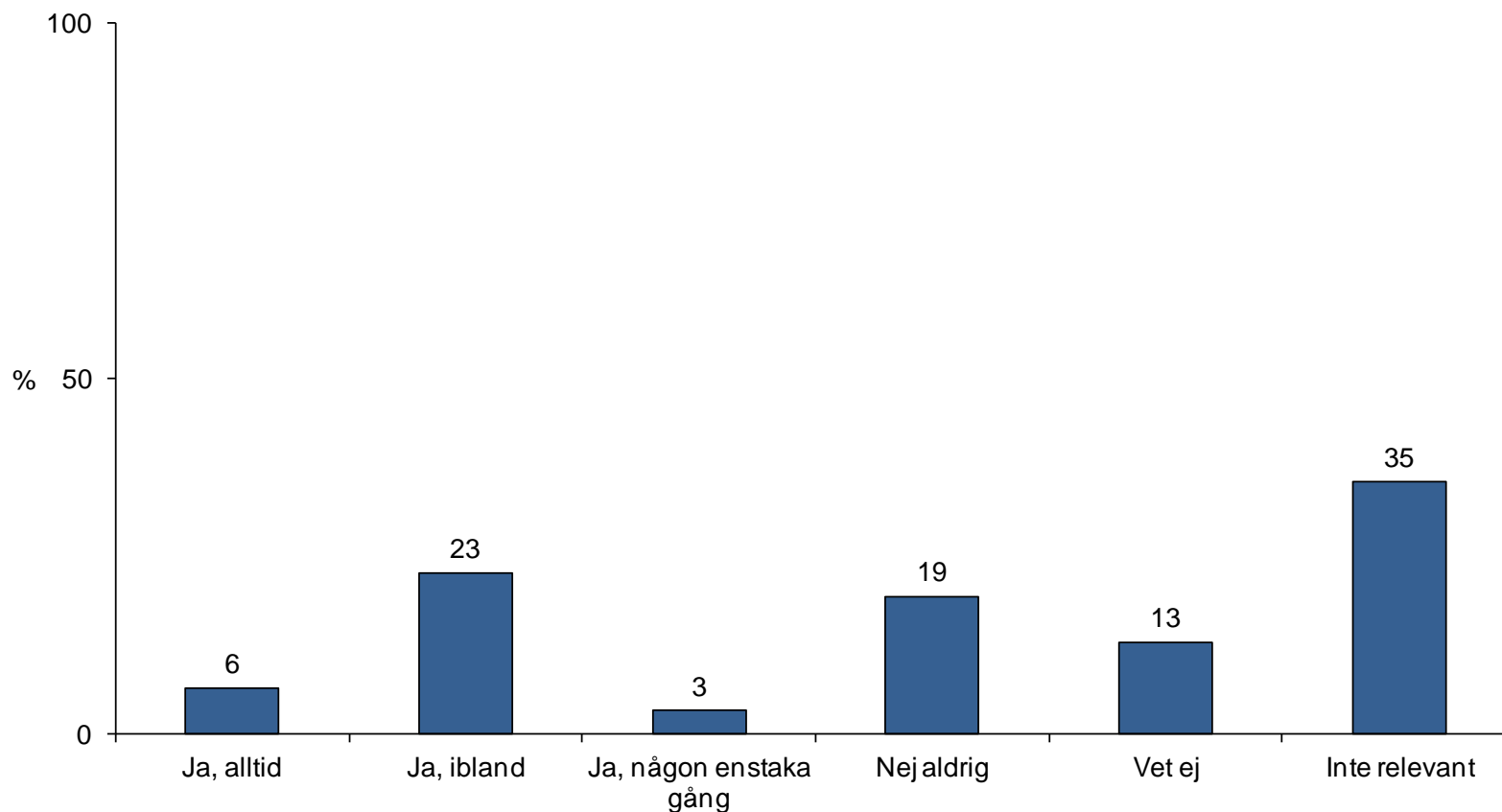
Hur väl instämmer du i följande påståenden?

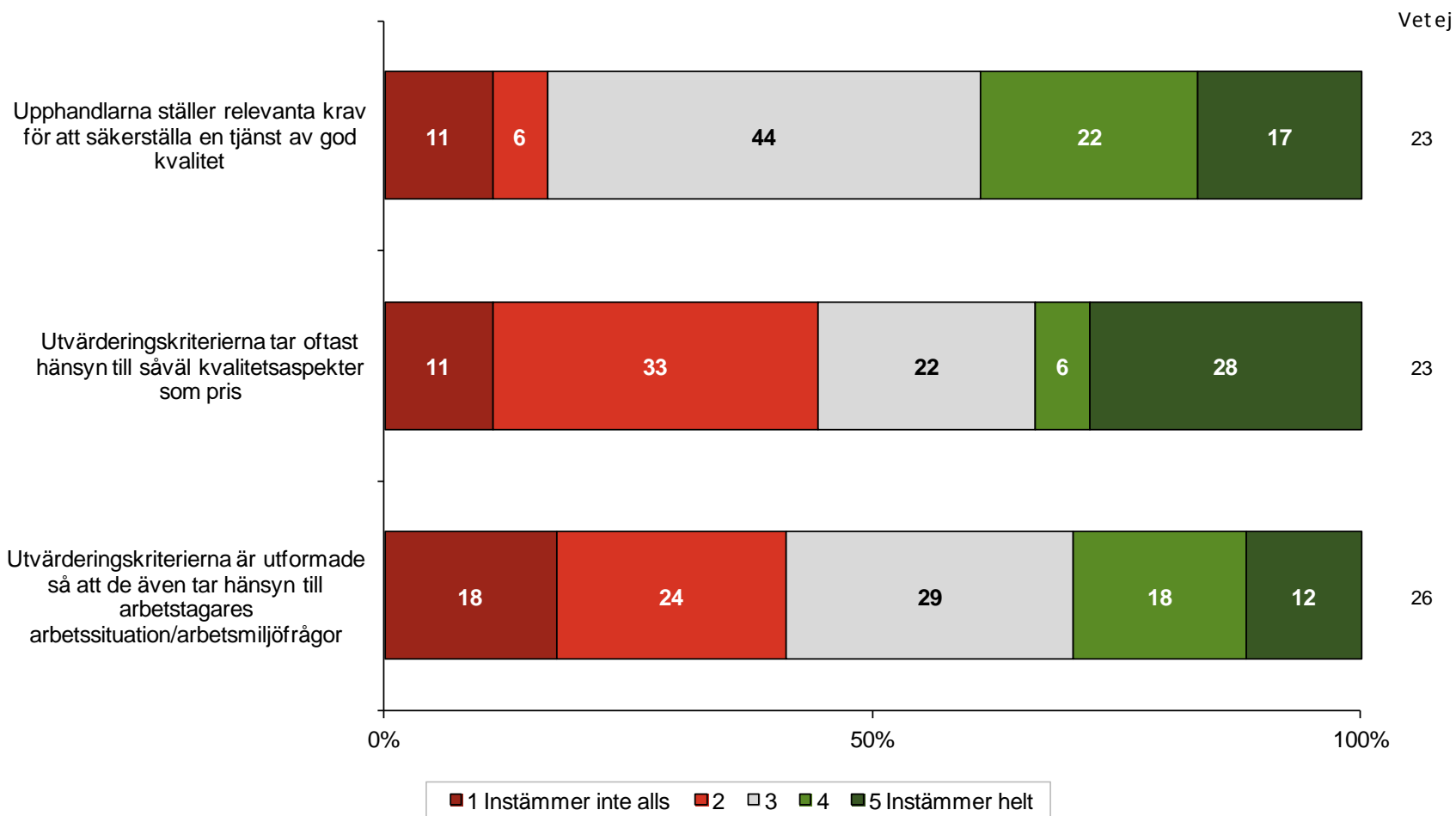

Brukar du/ni vid anbudsgivande av nya uppdrag/områden ta reda på aktuella förutsättningar genom att göra fysiska besök på aktuella platser innan anbudsgivande?

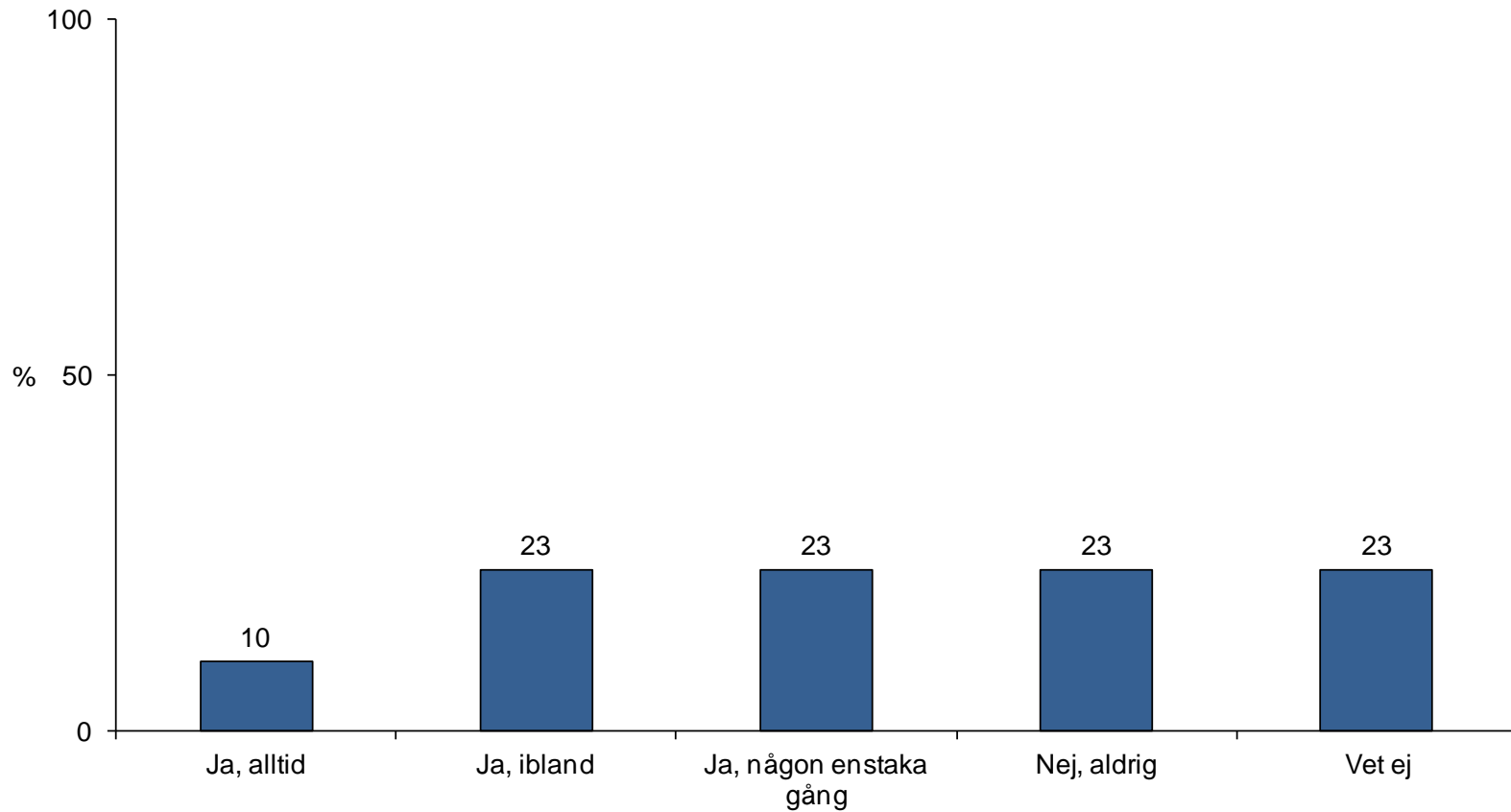
(Bas: 31)

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

När ni lämnar anbud, lyfter ni fram betydelsen av att ha en bra arbetsmiljö? (Bas: 31)

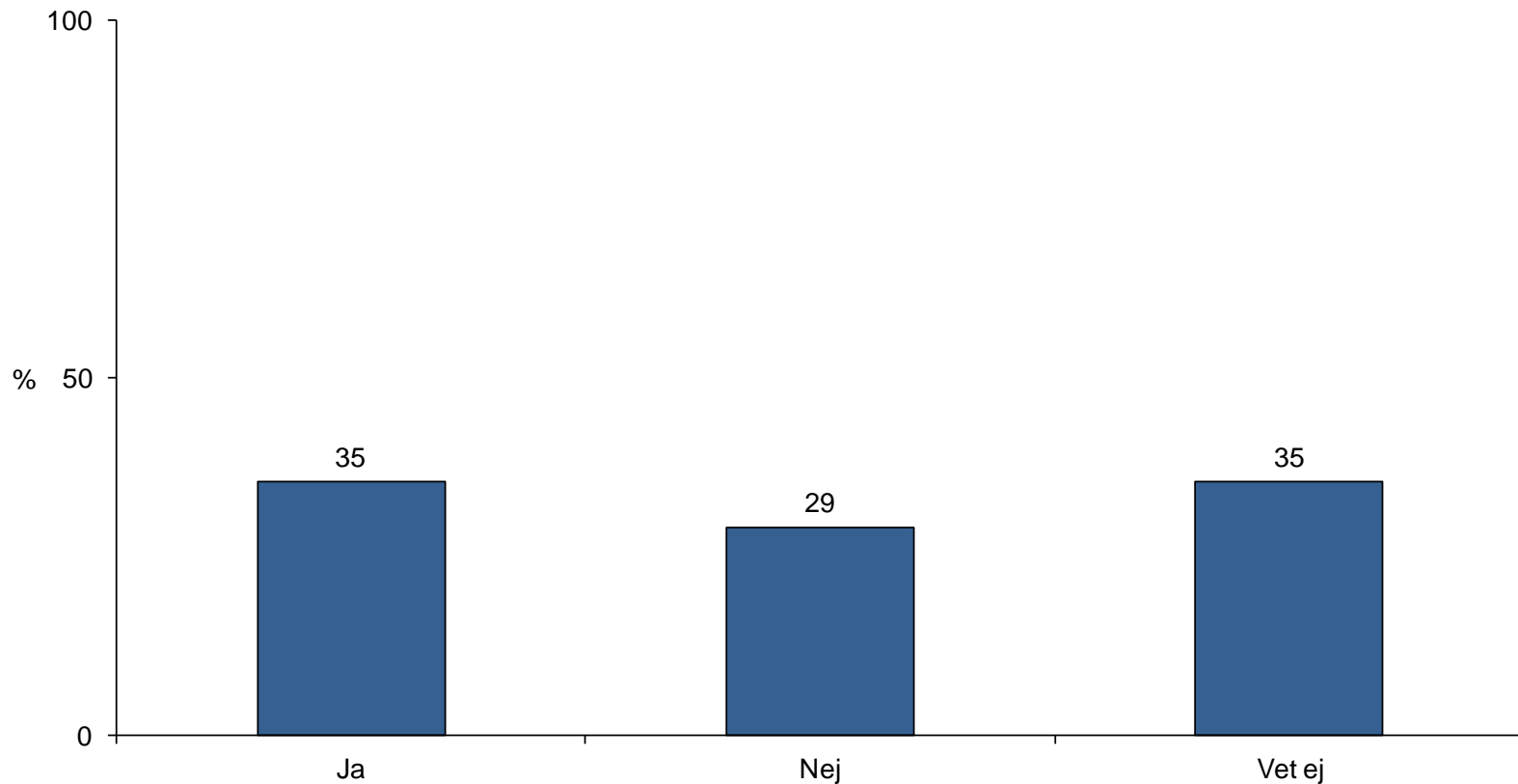

Vad är arbetsmiljö för dig? Nämn en viktig faktor.

- Säkerhet (4 svar)
- Trivsel (3 svar)
- Allt från morgon till KVÄLL
- Att ingen ska dö på jobbet.
- Godkända maskiner etc
- Hälsa
- Ingen stress
- Lagar
- Respekt
- Socialt bra, bra luft, säkert
- Sundhet
- Säkerhet medarbetare
- Säkert arbete
- Traktor
- Trygg i kontakt som har med myndighetsutövning att göra. Är idag ett stort stressmoment eftersom den ofta inte känsla rättsäkerhet och att det finns tjänstemän med egen agenda in om olika myndigheter.
- Trygghet
- Väl fungerande produktion.

Är den här typen av möte (mässa) ett bra tillfälle för dig som jobbar med upphandlingar att träffa Arbetsmiljöverket?
(Bas: 31)

Vad skulle också kunna vara ett alternativ för dig, för att få veta mer om Arbetsmiljöverket?

- Internet (3)
- Möjlighet till kontakt när konkurrerande företag struntar i arbetsmiljön. Vem skall man ringa, och kommer någon att reagera
- www.av.se
- Hemsidan
- Mail
- Besöka arbetsplatser
- Attraktiva kurser
- Information på Internet, hemsida och sociala media
- Infokvällar i samarbete med Irf
- Enskilda träffar

Resultat – Arbetstagare

Resultat – Om respondenten

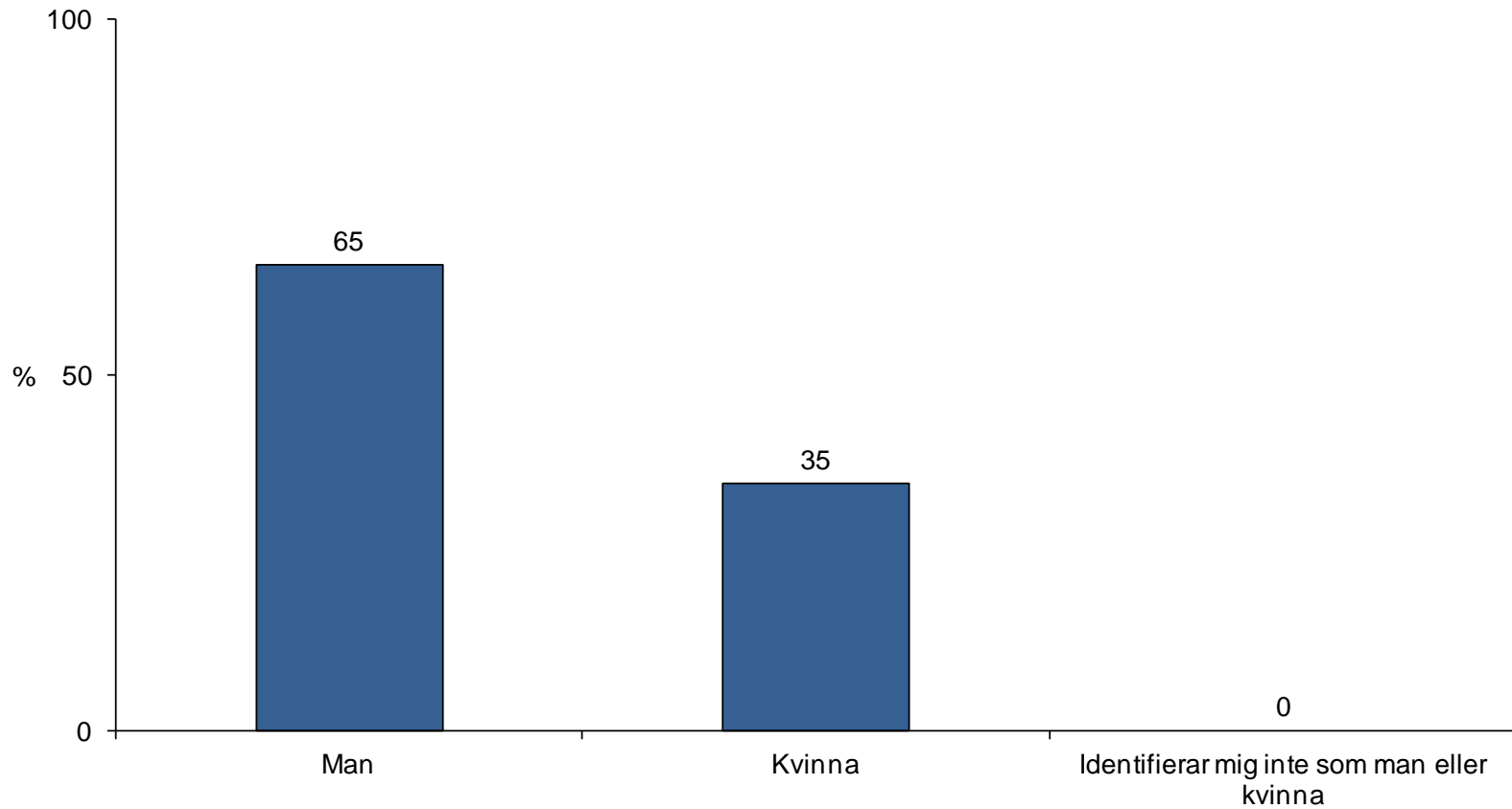

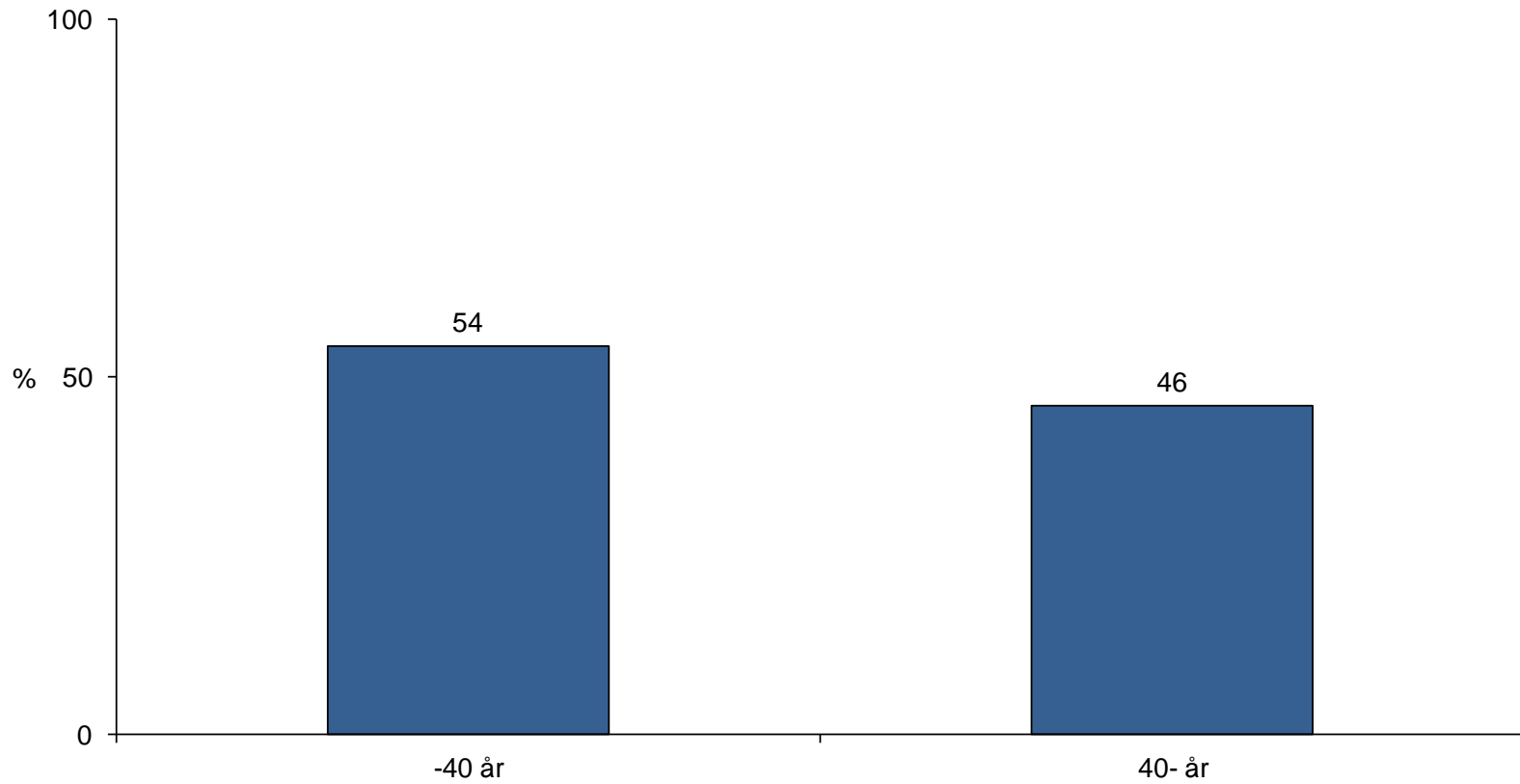
Sammanfattning: Respondenterna

- 65 procent av respondenterna i målgruppen är män.
- 46 procent är över 40 år.
- 85 procent är anställda.
- 82 procent har en tillsvidareanställning.
- 15 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.
- 50 procent av respondenterna uppger att företaget de representerar har skyddsombud och/eller facklig representant.

Är du... (Bas: 26)

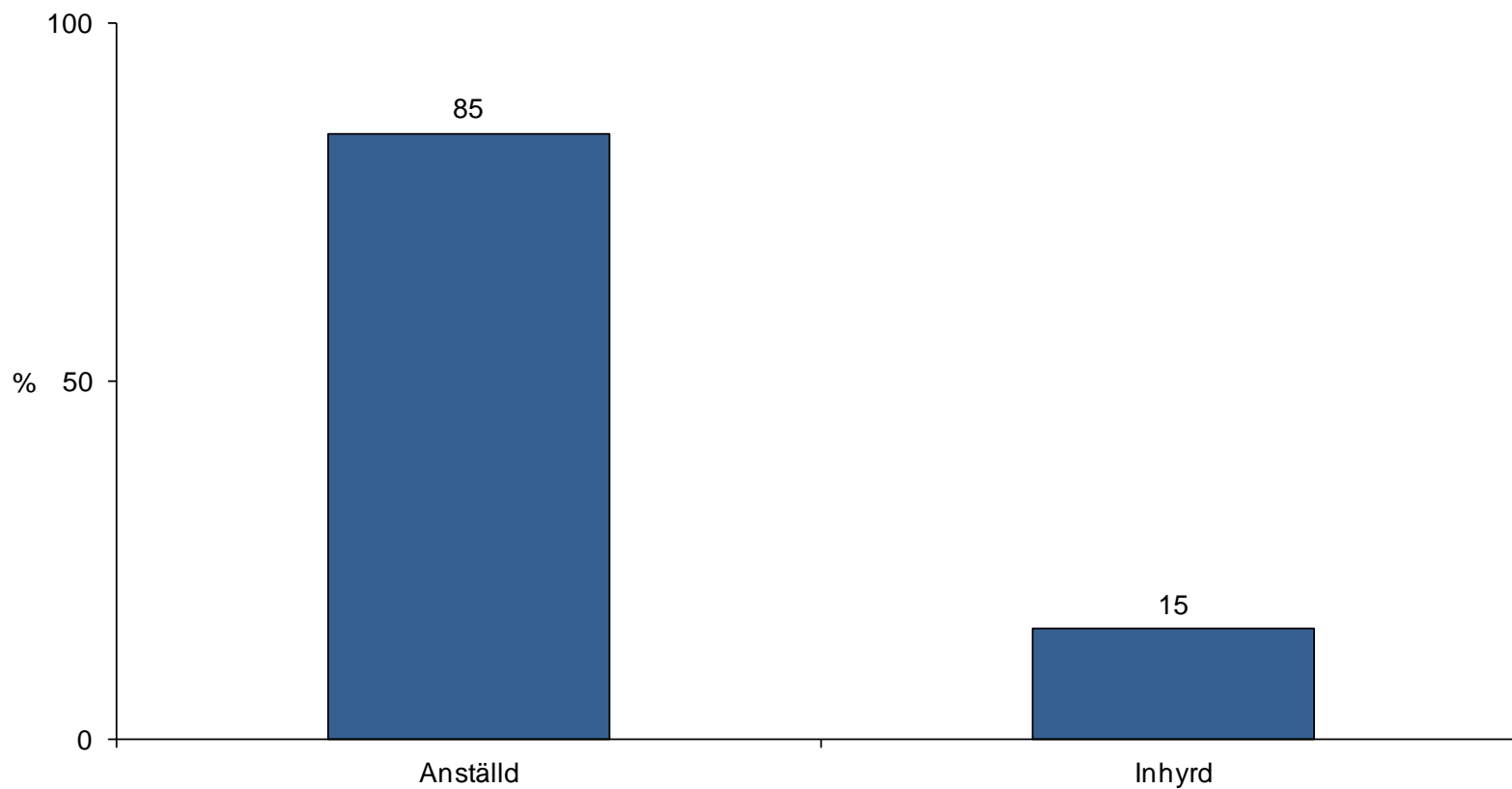

Ålder (Bas: 26)

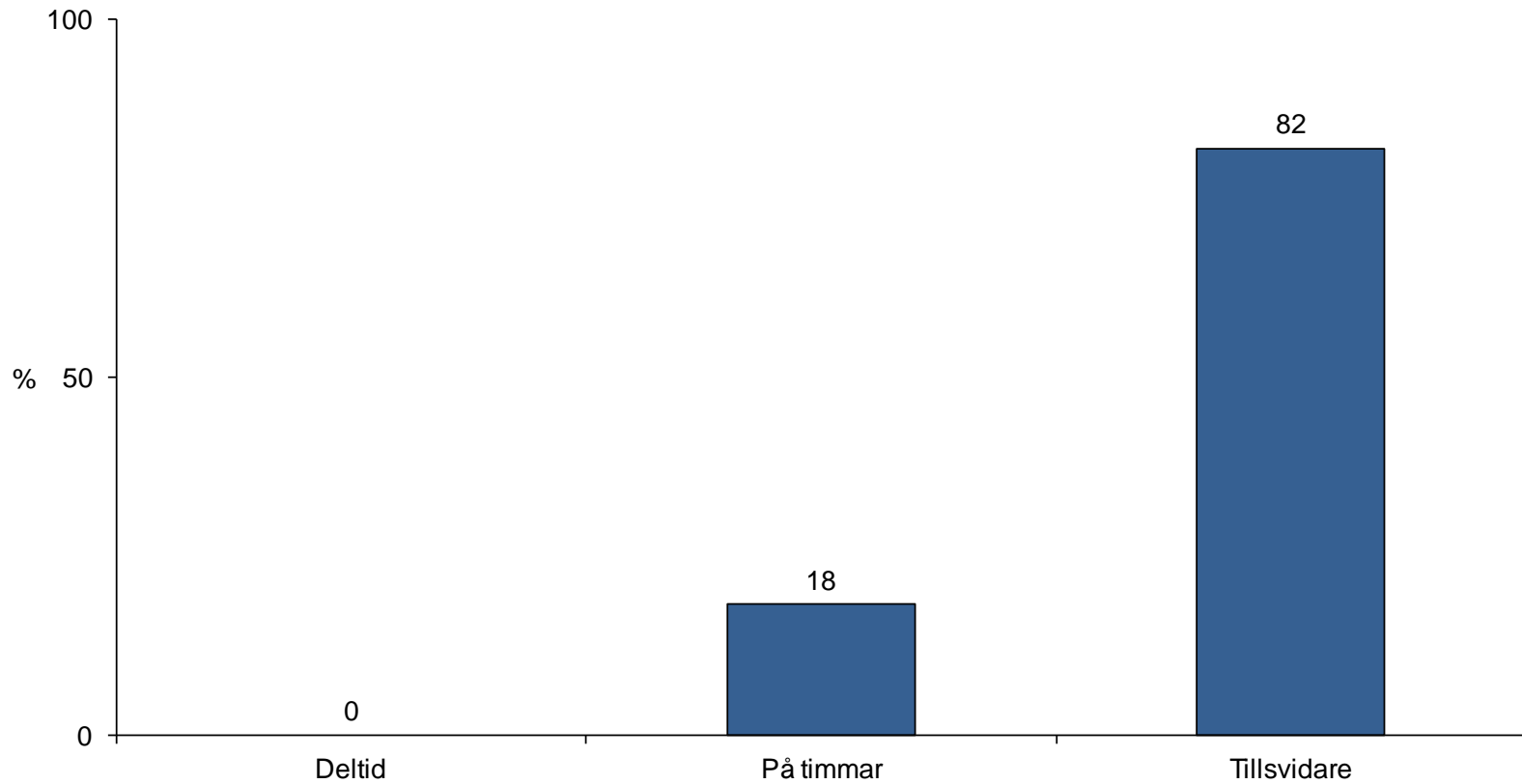
Är du anställd eller inhyrd?

(Bas: 26)

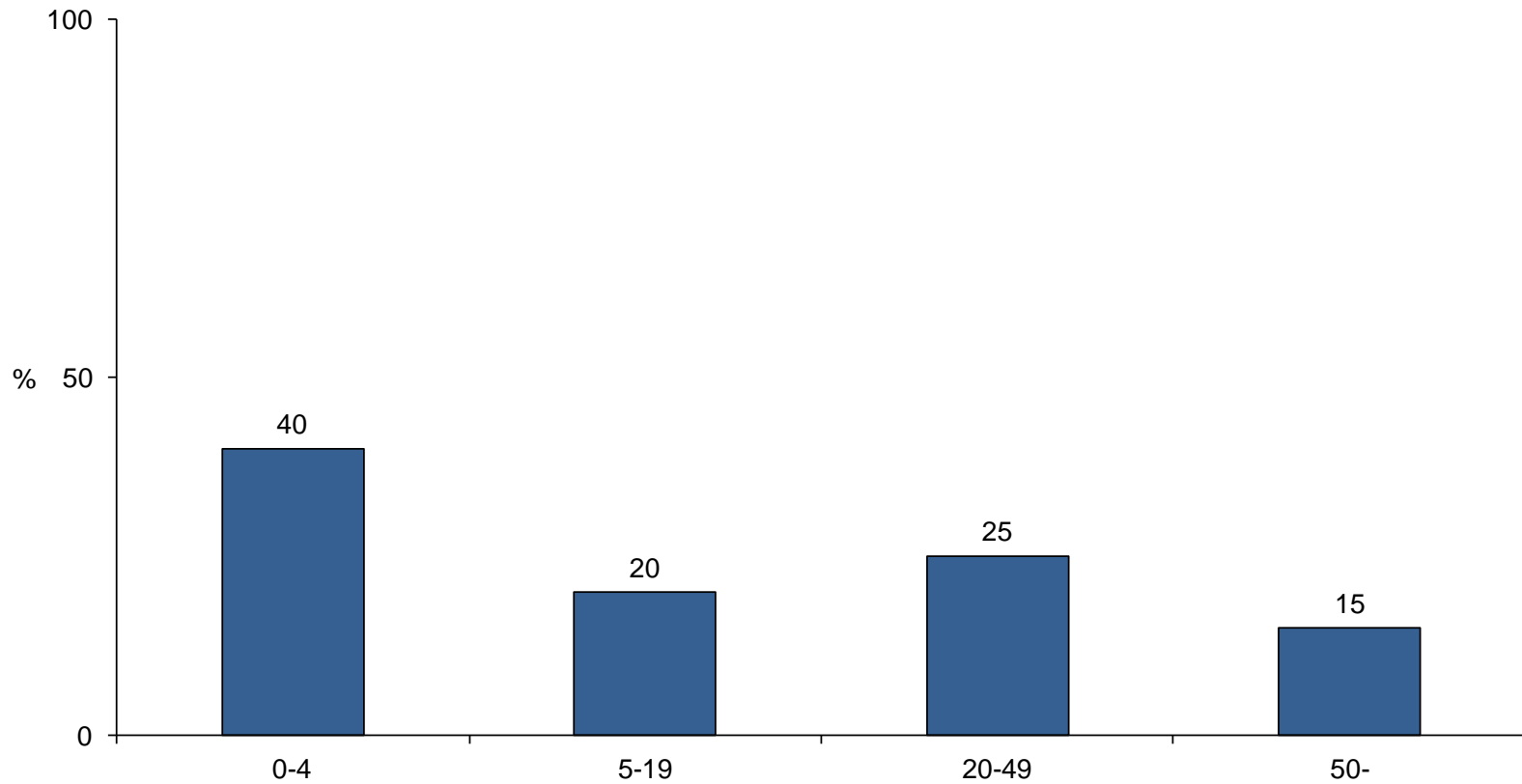

Anställd på...

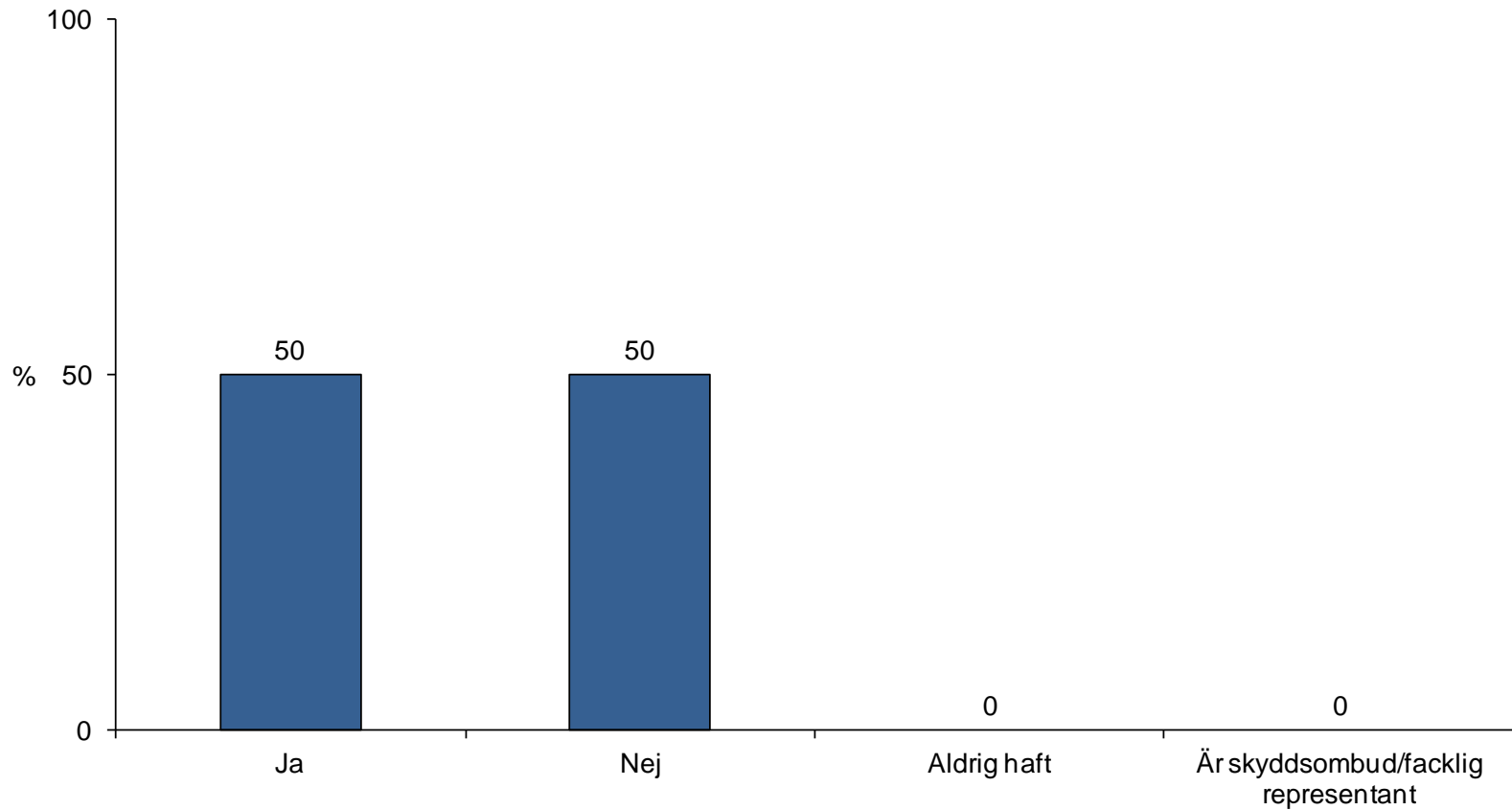
(Bas: 26)

Antal anställda (räkna inte med dig själv): (Bas: 26)

**Finns det något skyddsombud/facklig
representant i organisationen/företag?**
(Bas: 26)

Resultat – Arbetstagare

Sammanfattning: Arbetstagare

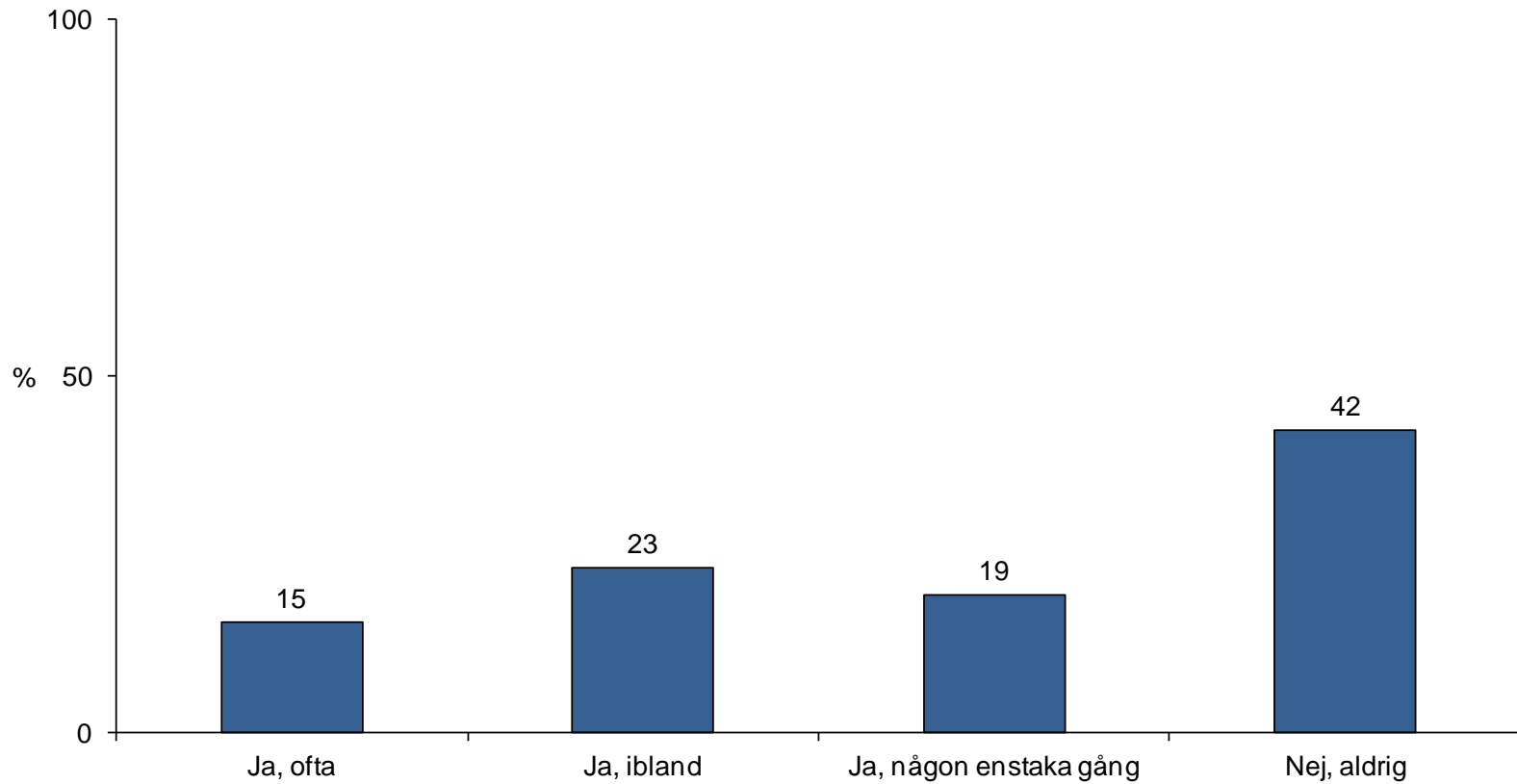
- 57 procent brukar delta i arbetet att ta fram ett anbud. 15 procent svarar att de oftast gör det medan 23 procent svarar ibland och 19 procent någon enstaka gång.
- 65 procent upplever att den som beställer tjänsten har ganska eller mycket goda kunskaper om arbetssituationen.
- 73 procent svarar att företaget har en aktuell arbetsmiljöpolicy.
- 83 procent instämmer i att de har en bra arbetsmiljö.
- 53 procent upplever att det är ganska vanligt att företag i branschen inte fullt ut lever upp till gällande arbetsmiljökrav för att kunna erbjuda lägre priser i upphandlingar.
- 55 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka utformningen av de anbud företaget lämnar till beställaren.

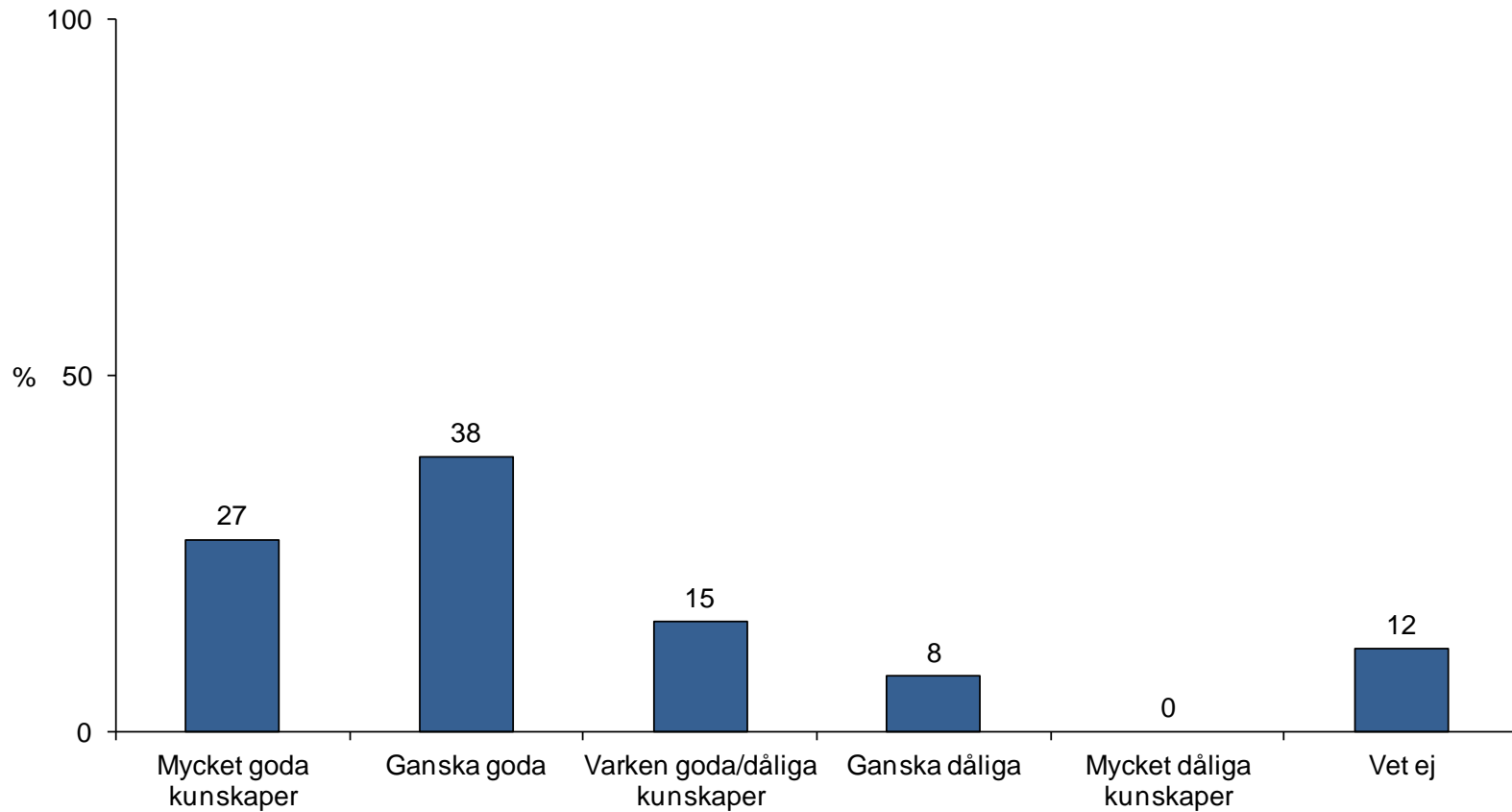
Sammanfattning: Arbetstagare

- 58 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka sin arbetssituation när det gäller arbetsbelastning /stress.
- 71 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka sin arbetssituation när det gäller arbetstid.
- 61 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka val av utrustning och påverka utformning av arbetsplatsen.
- 50 procent bedömer att arbetsgivaren åsidosätter arbetsmiljön. Fyra procent svarar att de alltid gör det medan 19 procent svarar ibland och 27 procent någon enstaka gång.
- 50 procent upplever att möte på en mäsas är ett bra sätt att träffa arbetsmiljöverket.

Brugar du delta i arbetet när din arbetsgivare tar fram ett anbud? (Bas: 26)

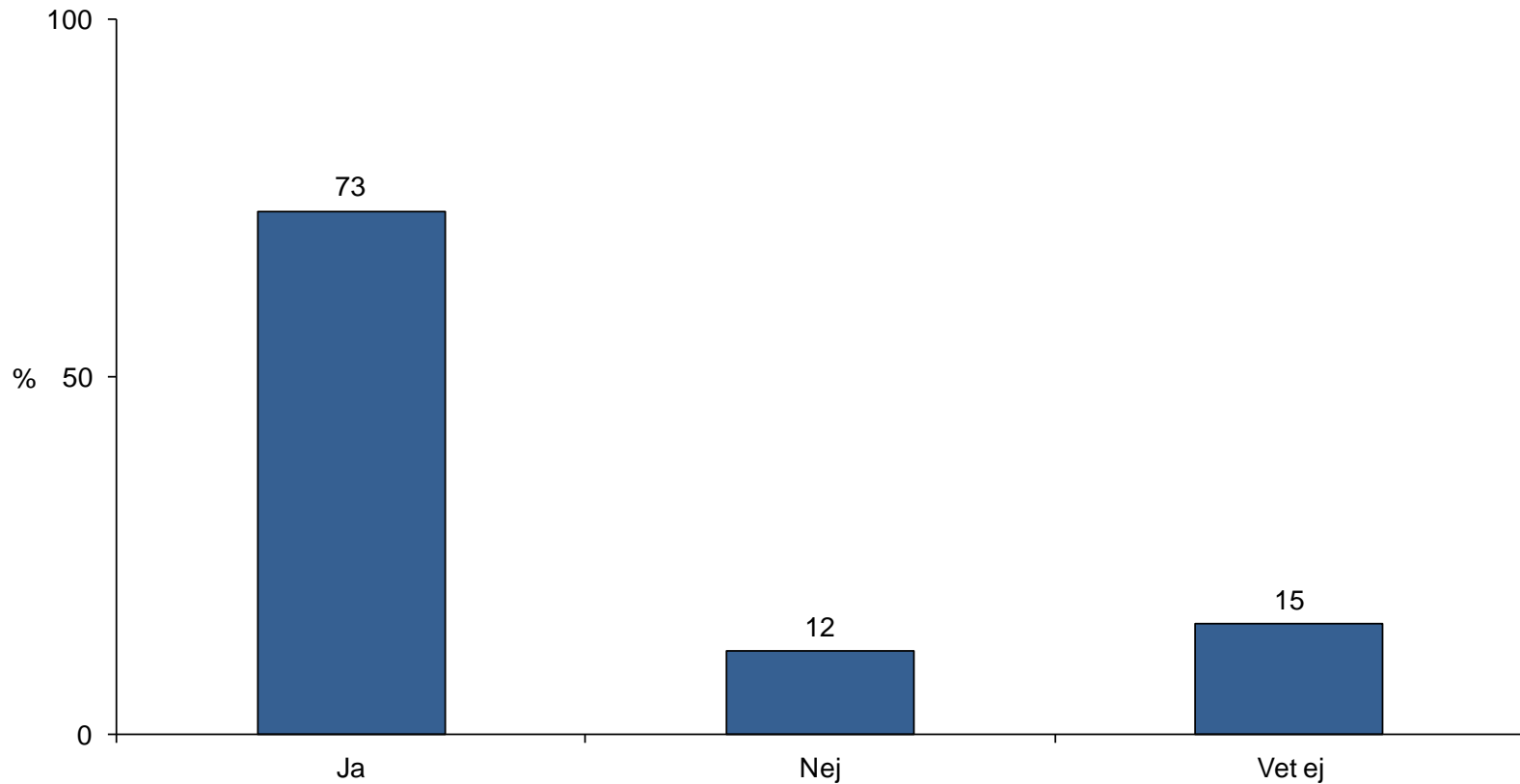
Hur goda kunskaper upplever du att den som beställer tjänsten som du utför, har om din arbetsituation? (Bas: 26)

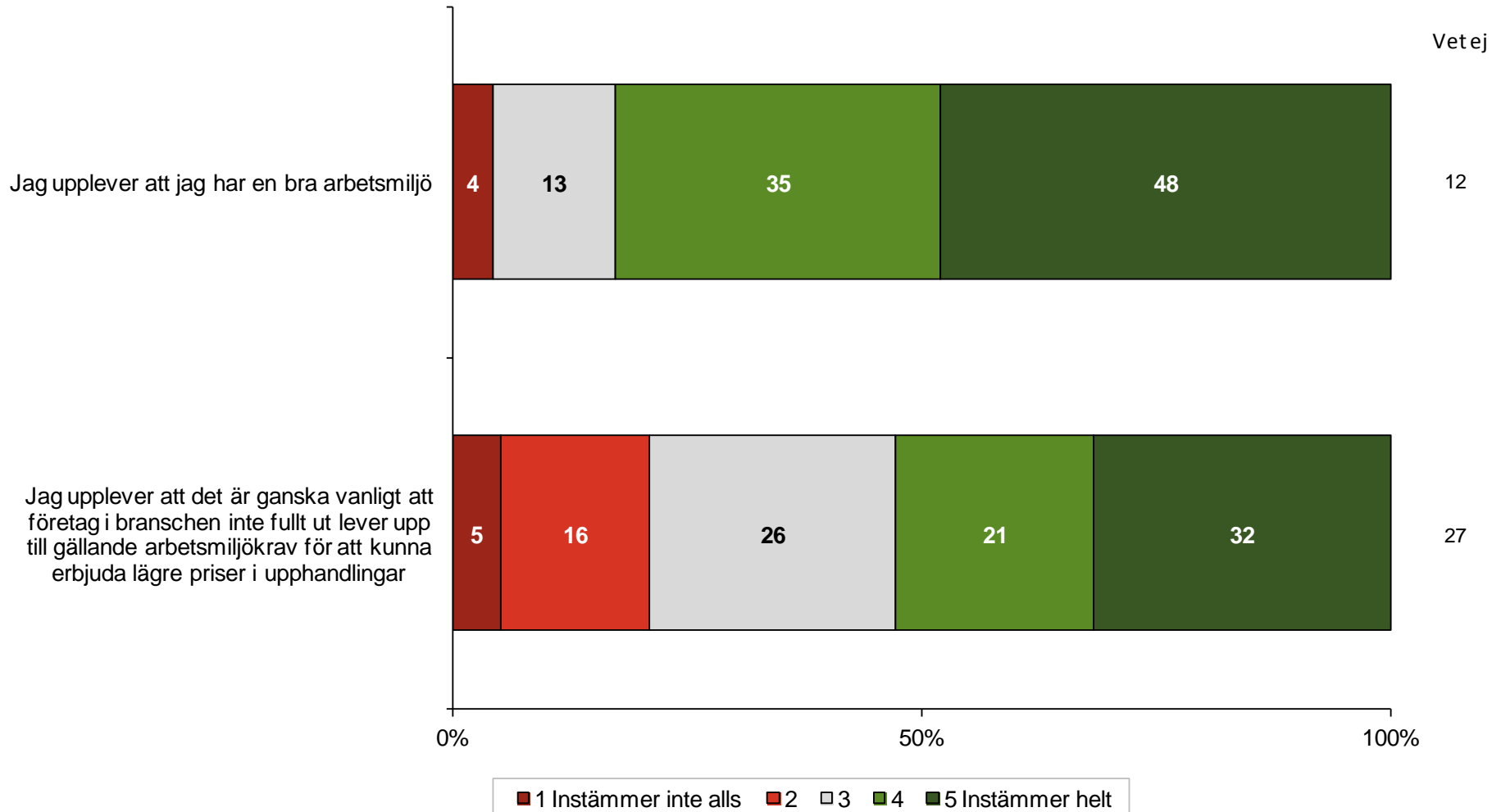

Resultat – Arbetsmiljö

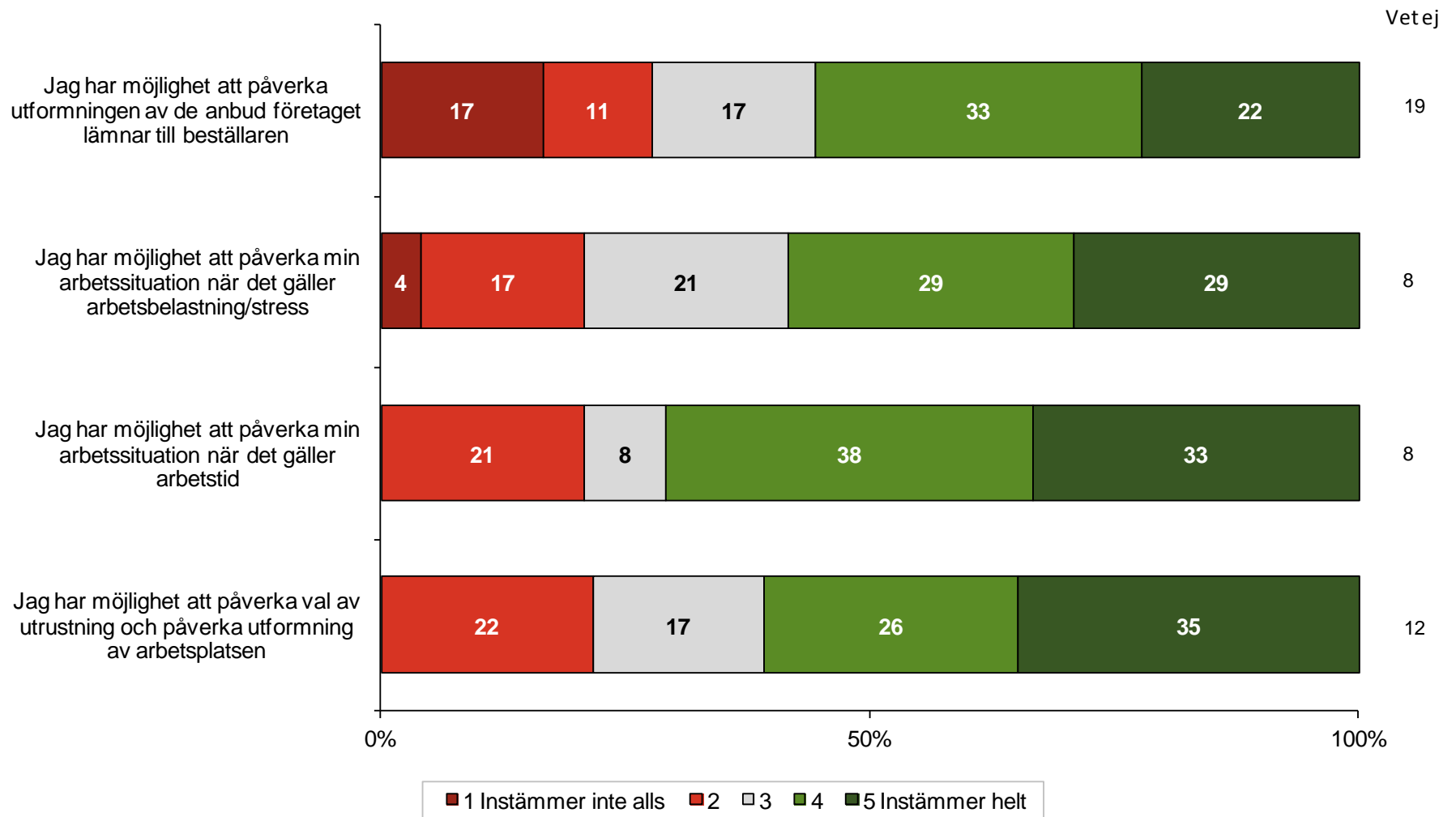
Det företag jag jobbar för har en aktuell arbetsmiljöpolicy (Bas: 26)

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

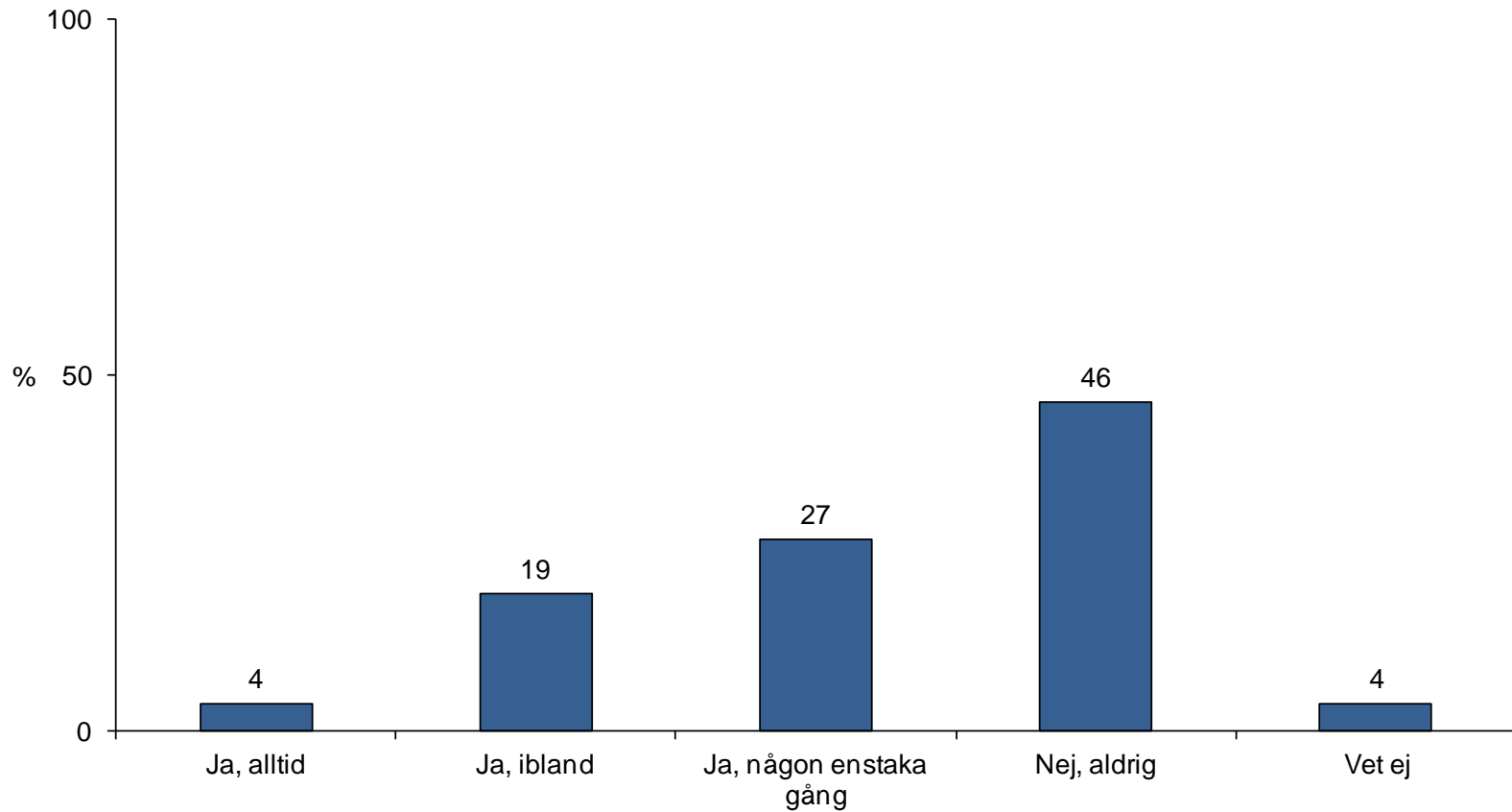

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Bedömer du att din arbetsgivare åsidosätter arbetsmiljön? (Bas: 26)

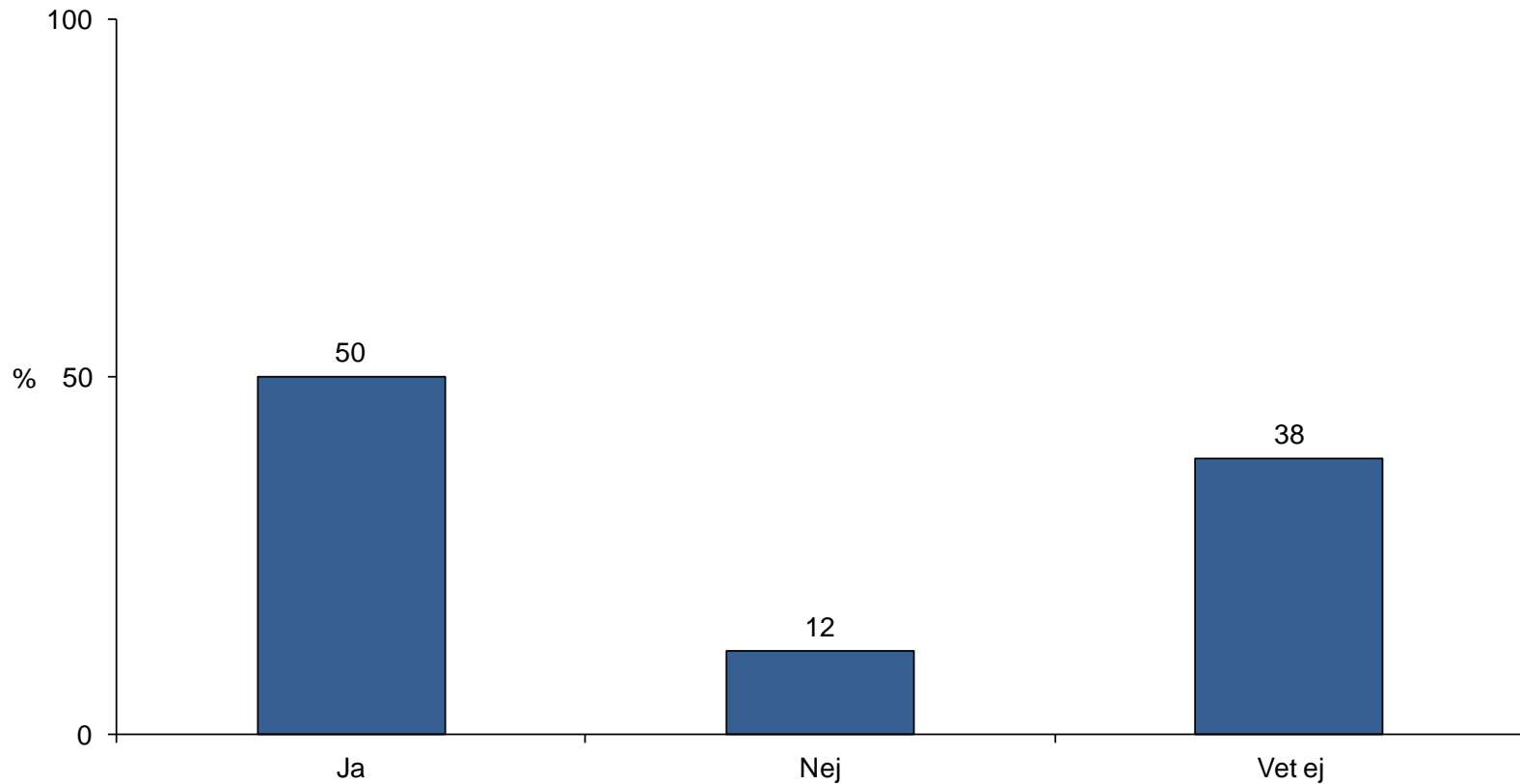

Vad är arbetsmiljö för dig? Nämn en viktig faktor.

- Säkerhet (4 svar)
- Hållbart arbetsliv
- Bra arbetsmiljö
- Viktig
- Att trivas, inte skadas
- Fikapaus
- Fint väder
- Glädje hälsa
- God kunskap för säkerhet
- Komfort
- Rent
- Struktur
- Säkert
- Trygghet

Är den här typen av möte (mässa) ett bra tillfälle för dig som jobbar med upphandlingar att träffa Arbetsmiljöverket?

(Bas: 26)

Vad skulle också kunna vara ett alternativ för dig, för att få veta mer om Arbetsmiljöverket?

- Internet (3)
- På arbetsplatsen
- Bättre kontakt o inte så mot myndighetsutövning. Rådgivande är bättre
- Google
- Reklam
- Flygblad
- Säkerhet

Slutsatser

Resultatet visar på både likheter och skillnader mellan målgrupperna i undersökningen. Nedan presenteras några slutsatser:

- Drygt sju av tio av upphandlarna anser att arbetstagarna inom branschen oftast har en bra arbetsmiljö. Av arbetstagarna tycker drygt åtta av tio att de har en bra arbetsmiljö.
- 53 procent av anbudsgivarna tycker att arbetsmiljö bör vara ett prioriterat område vid upphandlingar medan fler, 76 procent, av upphandlarna upplever att arbetsmiljö är ett prioriterat område vid upphandlingar i den egna organisationen/företaget.
- Av upphandlarna kan 93 procent tänka sig att betala lite mer vid en upphandling för att inte göra avkall på säkerheten på en arbetsplats. 56 procent av anbudsgivarna lyfter fram betydelsen av att ha en bra arbetsmiljö när de lämnar in anbud.
- 51 procent av upphandlarna upplever att det ofta ställs krav i upphandlingen på att anbudsgivaren ska beskriva sin arbetsmiljöpolicy och 57 procent av anbudsgivarna instämmer i att dessa krav ställs vid upphandling.
- 73 procent av arbetstagarna uppger att företaget har en aktuell arbetsmiljöpolicy.
- 50 procent av upphandlarna upplever att det är ganska vanligt att leverantörer i branschen inte fullt ut lever upp till gällande arbetsmiljökrav för att kunna erbjuda lägre priser i upphandlingar. Av arbetstagarna instämmer 53 procent i detta. Av anbudsgivarna har 39 procent någon gång förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö.

Slutsatser

- 43 procent av upphandlarna uppger att de främst använder ”ekonomiskt mest fördelaktiga” som utvärderingskriterier. 44 procent av anbudsgivarna instämmer *inte* i att utvärderingskriterierna oftast tar hänsyn till såväl kvalitetsaspekter som pris.
- Enligt anbudsgivarna är det viktigaste kravet som upphandlarna bör ställa för att säkerställa en god arbetsmiljö att anbudsgivaren följer lagstiftning om arbetstider och dess förläggning samt att anbudsgivaren har kunskaper i förebyggande av hälsa och säkerhet. 75 procent av upphandlarna upplever att deras organisation har goda kunskaper om arbetsmiljölagstiftning och 68 procent att de har god kunskap om arbetstidslagstiftning.
- Runt sex av tio av arbetstagarna instämmer i att de har möjlighet att påverka sin arbetsituation när det gäller arbetsbelastning /stress och sju av tio upplever att de har möjlighet att påverka sin arbetsituation vad gäller arbetstid.
- Hälften av arbetstagarna bedömer att deras arbetsgivare åsidosätter arbetsmiljön.
- 63 procent av upphandlarna känner till typiska skador och arbetssjukdomar som drabbar arbetstagarna i branschen.
- Säkerhet är det som främst kännetecknar arbetsmiljö för samtliga målgrupper. Trygghet och trivsel är även viktigt för samtliga grupper.
- 78 procent av upphandlarna, 35 procent av anbudsgivarna och 50 procent av arbetstagarna upplever att möte på en mäsä är ett bra tillfälle att träffa arbetsmiljöverket.

Kontakt Markör

För frågor kontakta:

- Peter Linsér
- peter.linser@markor.se
- 070-697 85 05

